

بنام خداوند بخشنده و مهربان

درآمدی بر شهرشناسی

تختین منبع درس:

کتاب: تاریخ شکل شهر

نوشته: جیمز موریس ترجمه: راضیه رضازاده

انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران

مدرس: وحید زمانی

فهرست

- ۱- شهرهای نخستین
- ۲- دولت شهرهای یونانی
- ۳- روم و امپراتوری
- ۴- شهرهای قرون وسطی
- ۵- رنسانس

فصل پنجم

رئیسان

رנסانس

- دوره رنسانس: از اوایل قرن ۱۵ در ایتالیا تا پایان قرن ۱۸
- گسترش تدریجی رنسانس از ایتالیا به سایر کشورهای اروپایی:
- ۷۵ سال بعد در فرانسه و ۸۵ سال دیگر در انگلیس
- معماری رنسانس جانشین سبک معماری گوتیک
- در قرن پانزدهم: سبک معماری گوتیک در انگلیس؛ سبک معماری رنسانس در رم و فلورانس
- از بین رفتن رنسانس در اثر مملات رشد شهرنشینی دوره انقلاب صنعتی به ویژه در انگلیس
- معنای لغوی رنسانس: تجدید حیات (امیای مجدد علاقه به صور مختلف هنر کلاسیک یونان و رم)
- باستان و استفاده از آن ها به عنوان الهام بخش نقاشی، مجسمه سازی، معماری و شهرسازی.

ITALY	FRANCE	BRITAIN	Europe
		1830 1835 Regents Park	1857 Vienna Ringstrasse
	1772 Place de la Concord 1763 1753 NANCY	1775 1767 Craigs New Town Edinburgh 1725 BATH	1712 LENINGRAD
1667 1655 Piazza St Peter	1698 Neuf Brisach	LONDON SQUARES 1666 Fire of London 1630 Covent Garden	
1593 PALMA NOVA 1585/90 Sixtus V	Place DAUPHINE 1606 Pont Neuf Paris		1607 Amsterdam Plan of J Canals
1538 CAPITOL Rome			
1470 via NUOVA (Genoa)			
	PRINTING from c1450		1453 Fall of Constantinople
1419 1401			

شکل ۵-۱. جدول زمانی فوق طول دوره رنسانس در ایتالیا، فرانسه و انگلیس و تاریخ بناهای عمده و نمونه‌های شهری در این سه کشور و ستون چهارم در دیگر کشورهای اروپائی را نشان می‌دهد.

رנסانس

- نخستین نشانه رنسانس در هنرهای پلاستیک: طرح های ممتاز لورنزو گیبرتی برای درهای جدید
تعمیدگاه کاتدرال فلورانس در سال ۱۴۰۱ میلادی
- نخستین اثر معماری به سبک رنسانس: بیمارستان فوندلینگ (Foundling) به طراحی فیلیپو
برونلسکی (Fillippo Brunelleschi) در فلورانس (آغاز در سال ۱۴۱۹ میلادی)
- نخستین شهرسازی رنسانس: ویا نوا (Via Nuova) در جنوا (Genoa) در سال ۱۴۷۰ میلادی «نظم
آگاهانه ساختمان ها بر اساس طرحی از پیش تعیین شده
- توسعه رنسانس در هنرهای پلاستیک در ارتباط نزدیک با رشد اومانیزم ادبی و علمی
- اومانیزم ادبی و علمی، شورش بر علیه زهد ارتجاعی قرون وسطی
- نویسندگان پیشرو در این زمینه: دانته (۱۲۳۱-۱۲۶۵)، پترارک (۱۳۰۴-۱۳۷۴) و بوکاچو (۱۳۱۳-۷۵)

رئسانس

- آغاز رنسانس در فلورانس
- نظر نیکلاس پوزنر (Nikolaus Pevsner) در مورد فلورانس: تطابق یک موقعیت خاص اجتماعی با وضعیت طبیعی کشور و مردم و رسومات خاص تاریخی آن
- موقعیت اجتماعی فلورانس: دولت شهری بیش از حد ثروتمند و مقتدر – اعیان مشوقان فعال هنر
«««« توجه به ایده آل های دنیوی به جای ایده آل های معنوی، به عمل نه به اندیشه، به بدیهیات نه به موهومات
- تثبیت کامل سبک معماری رنسانس در رم در پایان قرن پانزدهم

رئسانس

- در تاریخ شهرسازی: کل دوره: رنسانس
- در تاریخ معماری: چهار بخش: ۱- رنسانس نخستین (۱۵۰۰-۱۴۲۰)
۲- رنسانس پسین (۱۶۰۰-۱۵۰۰)
۳- باروک (۱۷۵۰-۱۶۰۰) ««««« در رابطه مستقیم با تاریخ شهری
۴- روكوكو یا نئوكلاسیك (۱۹۰۰-۱۷۵۰)
- یکی از علت های اصلی گسترش رنسانس: توسعه صنعت چاپ «« در سال ۱۴۵۰ توسط جان گوتمبرگ
«« برای چاپ کتابی در مینز (Mainz)
- دو عامل موثر در معماری و شهرسازی:
۱- کشف نوشته ها و آثار ویتروویوس (Vitruvius)، یکی از معماران دوره آگوستوس در سال ۱۴۱۲ و چاپ آن در سال ۱۵۲۱ ««« کتاب معماری ویتروویوس
۲- مهاجرت اندیشمندان و هنرمندان یونانی از قسطنطنیه به ایتالیا پس از سقوط قسطنطنیه به دست ترکان عثمانی

رئسانس

□ شهزسازی رئسانس

- به گفته ابرکرومبی: شهزسازی تقریباً یکنواخت در تمام دوره
- رئسانس همزمان با رشد سریع وسعت و جمعیت شهرهای اروپایی
- عدم امکان بازسازی شهرها به دلیل وسعت آن ها
- علت های بازسازی کامل: ۱- آتش سوزی
- ۲- عملیات نظامی
- استثناء: شهر لندن « آتش سوزی سال ۱۶۶۶ » عدم بازسازی کامل شهر به دلیل های:
- ۱- عدم علاقه برای بازسازی بر اساس طرمی نو
- ۲- نبود وسایل و امکانات لازم

رئاس

□ شهرسازی رئاس

- آخر دوره رئاس: صنعت به عنوان عامل مهم شهرنشینی

- منشأ شهرهای محدود قرن های پانزدهم تا هیجدهم:

۱- نیاز سوق الجیشی نظامی «» مانند پالمانوا در ایتالیا، نیوف بریزاف به عنوان نمونه کار وaban در فرانسه

و کریستیان سند در نروژ

۲- در اثر حکومتی مستبد «» مانند ریچلیو، ورسای در فرانسه و کارلروهه در آلمان

- سن پیترزبورگ: تنها شهری که در دوره رئاس ایجاد شده و منبعث از هر دو منشأ می باشد.

- اغلب اقدامات شهرسازی رئاس: یا گسترش مناطق شهری موجود و یا بازسازی بخش هایی از آن

رئسانس

□ شهنسازى رئسانس

- پنچ موضوع كلى شهنسازى رئسانس:

۱- سىستم هاى مصاربندى

۲- بازسازى قسمت هاى از شهر با اىجادفضاهاى عمومى جديء و فىابان هاى مربوطه (امىا)

۳- بازسازى شهرهاى موجود با اىجاد شبكه هاى جديء فىابان هاى اصلى «» اءامه به صورت جاءه هاى

منطقه اى در خارج شهر «» باعث رشد بىشتى شهر

۴- الماق مناطق جديء و وسىع مسكونى

۵- طراعى و بناى معدوءى نوشهر

رئسانس

□ شهزسازی رئسانس

- سه عنصر اصلی شهزسازی رئسانس در طراعی:

۱- خیابان اصلی مستقیم

۲- مناطقی با شبکه شطرنجی

۳- فضاهای بسته

- طرز استفاده از عناصر بالا: گاه به طور مرکب اما بیشتر به صورت پراکنده، گاه تحت تأثیر یکی از عوامل

□ رئسانس و باروک

- پیوسته و مکمل بودن اصول طراعی فضاهای و معماری پیرامون و در برگیرنده این فضاهای در دوران

رئسانس (هم در مرحله نخستین رئسانس و هم در دوره باروک) « بیش از هر دوره دیگری در تاریخ شهری

رئسانس

□ رنسانس و باروک

- مقایسه شهرسازی رنسانس و قرون وسطی:

- تمایل به نظم و انضباط در برابر بی‌نظمی نسبی و پراکندگی فضاهای گوتیک

- حالت غیر رسمی فضاهای قرون وسطی (گوتیک)، منظرگرایی، حجم سازی غیر متقارن، خط افق مقطع و

جزئیات معمولاً پیچیده

- نفی عدم تقارن در معماری رنسانس، اساس کلاسیک توازن و نظم، دارای تأکیدی افقی تا عمودی

- خاستگاه معماری گوتیک: فرانسه « سبکی رومانی و مذهبی (با وجود سافت کاف ها و قصرهای

بسیاری به این سبک)

- خاستگاه رنسانس: ایتالیا « سبکی درباری و تجاری (با وجود سافت کلیساهای بسیاری به این سبک)

رسانس

□ رسانس و باروک

- تمایزات اصلی رسانس نخستین و باروک از نظر هاینریش ولفین:
 - هنر رسانس: خواهان سکون و پایداری خاصی در همه وجوه « هنر آرامش و زیبایی، دارای تأثیری پایدار
 - هنر باروک: دارای حالت جهت دار خاص و مشخص ««««« واداری به تمرک با نیروی تأثیر مستقیم و خرد کننده ولی آنی و زودگذر
- شهرسازی رسانس نخستین: تمایل نظم فضایی به توازنی درونی و ساکن ««««« نتیجه: فضاهای محدود و بدون تمرک « مانند پیاتزا آنونزیاتا در فلورانس
- شهرسازی باروک: تلاش برای ایجاد فضای نامتناهی خیالی پس از اسیر شدن در محدوده ای کوچک و یا ایجاد دورنمای نامتناهی موثر

رئسانس

□ رنسانس و باروک

- امکان ایجاد مناظر بی انتها و مقیاس با شکوه باروک، تنها با کمک قدرت های مستبد، متمرکز و قوی «» حاکمانی مقتدر دارای قدرت سیاسی و ابزار اقتصادی لازم
 - مهم ترین پروژه های دوره باروک:
 - پروژه لویی چهاردهم و لویی پانزدهم در ورسای
 - پروژه پتر کبیر در سن پترزبورگ
 - پروژه سیکتوس پنجم در رم
 - سنت همیشگی بریتانیایی ها: محدود ساختن حاکمیت پادشاه بر سرمایه ملی و منابع مالی کشور
- «» عدم تأثیر شهرسازی باروک بر بریتانیا «» باقی ماندن کشوری سلطنتی تا کنون

رئسانس

❑ رنسانس و باروک

- تمامی شهرسازی رنسانس از جمله باروک برای اقشار برگزیده

- اصول طراحی دوران رنسانس در شهرسازی:

۱- توجه خاص به تقارن «» ساخت عناصر متوازن حول یک یا چند محور اصلی

۲- انسداد مناظر با قرار دادن دقیق ستون های یادبود و یا مجسمه های مشخص و مناسب در انتهای

خیابان های بلند و مستقیم

۳- ترکیب ساختمان های منفرد به صورت یک واحد منسجم معماری با تکرار یک طرح واحد نما

۴- تئوری پرسپکتیو «» تطابق بیان هنری با آن به عنوان یکی از مقایق موثر بر تاریخ هنر

رئسانس

❑ سه عنصر اصلی شهرسازی رئسانس: ۱- خیابان اصلی مستقیم

- خیابان اصلی مستقیم به شکل جاده اصلی «» دسترسی به بلوک های ساختمانی از یک سو و امتداد شهری جاده های کشور از سوی دیگر «» از ابداعات رئسانس
- عملکرد اصلی: تسهیل تردد به ویژه تردد اراابه ها
- شهرهای رم و پاریس درای شبکه خیابان های بی نظیر «» به علت بازسازی جامع شهر
- بازسازی جامع شهر رم در دوره رئسانس - بازسازی جامع شهر پاریس در دهه های ۱۸۵۰ و ۱۸۶۰
- نمونه ای در شهر لندن: خیابان رجنت (Regent) «» برای ارتباط بین منطقه سنت جیمز به رجنت پارک
- بارزترین نمونه های خیابان اصلی مستقیم: - شانزه لیزه (Champs Elysees) در غرب کاف پاریس
- آنتردن لیندن (Unter den Linden) در غرب کاف برلین

رئاس

□ سه عنصر اصلی شهرسازی (رئاس: ۱- خیابان اصلی مستقیم

- طرح های جدید شهری (یا بر اساس خیابان های اصلی مستقیم یا استفاده از آن ها به عنوان عناصر اصلی در طرح):
ورسای، کارلروهه و سن پیتربورگ در اروپا و مهم ترین نمونه آن ها، واشنگتن در آمریکا، و نیز طرح اجرا نشده سر کریستوفر رن برای بازسازی شهر لندن پس از آتش سوزی سال ۱۶۶۶
- تأثیر بر عملکرد خیابان و تغییر آن - مطرح ساختن مفهوم خیابان به عنوان یک تمامیت معماری
- بنای یادبود در انتهای خیابان جایگزین شگفتی خیابان های پر پیچ و خم
- مد نظر قرار دادن مسائل اقتصادی با حفظ سادگی نمای ساختمان ها و افزودن به شکوه و عظمت

عمومی

رئاس

□ سه عنصر اصلی شهرسازی (رئاس: ۲- شبکه شطرنجی

- سه کاربرد شبکه شطرنجی در دوره رئاس:

۱- به عنوان اساس و پایه مناطق مسکونی اضافه شده به شهرهای موجود «»» بیشترین کاربرد این عنصر

۲- اساس طرح تعدادی نو شهر

۳- به همراهی یک شبکه خیابان اصلی برای طرح کلی سایر نو شهرها

- کاربرد به ندرت شبکه شطرنجی در مناطق بازسازی شده (رئاس (برفلاف دو عنصر دیگر) «»» به دلیل

وسعت مکان خاص خود

- مزایای شبکه شطرنجی: کارایی و ایجاد قطعات برابر در تقسیم زمین - تطابق با ایده آل رئاس:

همگونی زیبایی

شکل ۲-۵. یستاد، جنوب سوئد. نمونه‌ای بارز از توسعه
شطرنجی دوره رنسانس در یک شهر کوچک ارگانیک.

رئاس

□ سه عنصر اصلی شهرسازی (رئاس: ۳- فضای بسته

- وجود تمایزات لغوی:
 - واژه پیاتزا برای فضاهای بسته ایتالیا
 - واژه پلاس (Place) برای فضاهای بسته فرانسه
 - واژه انگلیسی اسکوائر (Square) برای فضاهای بسته بریتانیا و سایر کشورهای اروپایی
- تقسیم بندی فضاهای شهری (رئاس بر اساس عملکرد ترافیکی آن ها به ۳ گروه:
 - ۱- فضای تردد: جزئی از شبکه ارتباطی شهر « استفاده به وسیله پیاده ها و ارا به های اسبی
 - ۲- فضای مسکونی: برای تأمین دسترسی محلی - فضای تفریحی لازم برای پیاده ها
 - ۳- فضای پیاده: دارای ممنوعیت تردد وسایل نقلیه، چرندار

رئسانس

□ سه عنصر اصلی شهرسازی رئسانس: ۳- فضاى بسته

- فضاهای رئسانس علاوه بر عملکردهای ترافیکی یاد شده: در مواقع بسیاری تنها به عنوان نماد و یا برای زیبایی به صورت زمینه ای برای یک مجسمه یا بنای یادبود و یا به صورت صمن مقابل یک سافتمان مهم

- فضاهای بسته تحت تأثیر سه نوع اصلی سافتمان: ۱- سافتمان های عمومی و یا مذهبی

۲- سافتمان های مسکونی « معمولاً به شکل ردیفی

۳- بازار و سایر ابنیه تجاری

- محدود کردن فضا به کمک عناصر محوطه سازی چون ستون ها، دیواره ها، سکوها و با کاشتن انواع

مختلف درختان و بوته ها

رسانس

□ فضای بسته: فضای تردد

- نمونه های اندکی از فضاهای مشخصاً طراحی شده در تقاطع خیابان های اصلی، قبل از افزایش ترافیک شهری در قرن نوزدهم
- اکثر اینگونه فضاها واقع در مومنه شهرها همچون: پیاتزا دل پوپولو در رم - سه میدان در بخش غربی برلن: پوتزدامر (Potsdamer)، لایپتسیگر (Leipziger)، پاریسر پلاتز (Pariser Platz) - پلاس داتوال (Place del Etoile) در غرب شانزه لیزه و پلاس دویکتوار (Place de Victoire) در بر گیرنده مجسمه لوئی چهاردهم در پاریس
- هدف اصلی این طرح ها: ایجاد زمینه ای برای مجسمه یک پادشاه
- عدم تمت تأثیر قرار گرفتن لندن و سایر شهرهای بریتانیا - استثناء: طرح ناش برای میدان پیکادلی «» به عنوان فضای تردد و به منظور تسهیل در تخییر جهت خیابان رجنت

رسانس

□ فضای بسته: فضای مسکونی

- خلق فضای بسته نه به وسیله عنصر یادمانی بلکه با هماهنگی عناصر موجود
- دارای ماهیتی اساساً مسکونی: تنها مجاز برای ورود وسایل نقلیه متعلق به ساکنان و آمدهای مسکونی
- آغاز ایجاد فضاهای مسکونی در پاریس: پلاس دوگا (Place des Vosges) «» ابتدا با نام پلاس (ویال (Place Royale) (۱۶۰۵-۱۲) «» چنین فضاهایی به عنوان زمینه ای برای مجسمه ای سلطنتی
- نخستین میدان لندن و احتمالاً معروف ترین فضای بسته مسکونی: کونت گاردن (Covent Garden)
- فضاهای مسکونی ویژگی رشد کنترل شده شهری قرن ۱۷ و ۱۸ بریتانیا
- دو میدان آرام و مطبوع در بریتانیا: بث (Bath) و ادینبورو «» دارای کیفیت فضایی ممتاز و توجه به

جزئیات معماری

رسانس

□ فضای بسته: فضای پیاده

- یا کاملاً بسته به روی ترافیک سواره - یا دارای کمترین تأثیر بر پیاده ها «» عدم تداوم ترافیک سواره در تمامی طول فضا یا تنها در یک ضلع
- غالباً به عنوان یک میدان و یا محل تجمع عمومی در مقابل ساختمان های مهم عمومی، مذهبی و یا سلطنتی شهر
- وجود مهم ترین نمونه این نوع فضاها در ایتالیا «» دو نمونه مهم آن:
- پیاتزای سن پتر (Piazza St Peter): نمای شرقی واتیکان بر این میدان محصور ستوندار مسلط است.
- کاپیتولین پیاتزا (Capitoline Piazza) «» اثر میکل آنژ «» ساختمان های مشابه دو ضلع میدان مقابل کاخ نمایندگان و چهارمین ضلع: یک سری پله های با شکوه بر شیب تپه
- در شهر ونیز: میدان سن مارک (St Mark) « عملکرد ساختمان های پیرامونی: شهری، تجاری و مذهبی
- شهر ونیز دارای فضاهای پیاده بسیار به دلیل تردد پیاده در مناطق فشک آن

رئسانس

طراحان شهری

- کمک شیوه های جدید چاپ به طراحان شهری برای بیان نظریه های خود بدون نیاز به اجرای آن ها
- وجود شهرهای بسیاری از گذشته و دوران امپراطوری در ایتالیا « تنها به وجود آمدن دو شهر جدید در دوره رنسانس در ایتالیا » شکل گیری مزار شهرهای موجود بر اساس قوانین جدید مهندسی (زمی

مزارها

- نقش مزارها به عنوان یکی از عوامل تعیین کننده فرم شهری
- عملکرد: مقابله با حملات نظامی دشمنان
- مزار دفاعی شهر وین: ممانعت از نفوذ ترکان عثمانی به مناطق داخلی اروپای غربی (۱۵۲۹ و ۱۶۸۳)
- مزار دفاعی شهر پاریس: مقاومت در برابر حمله پروس ها (۱۸۷۱) - مقابله با حملات آلمان (۱۹۱۴)

رسانس

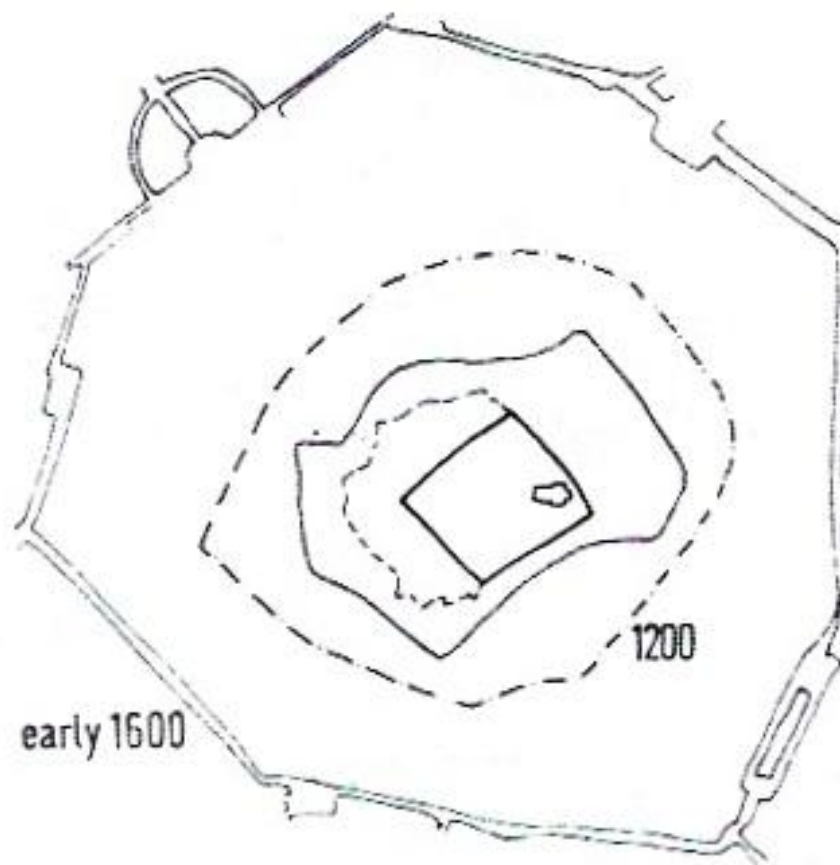
مصارها

- نیاز به امکانات دفاعی مناسب در برابر حمله های دشمن «» یکی از علل زندگی متراکم شهری در آپارتمان های نسبتاً مرتفع در وین و پاریس و دیگر شهرهای اروپا
- رشد عمودی شهر قرن ۱۴ تا نیمه قرن ۱۹ اروپا به علت افزایش جمعیت
- استثناء: بریتانیا دارای رشدی افقی به علت موقعیت جزیره ای و جو نسبتاً آراه داخلی
- علت حفظ مصارهای شهری در بریتانیا: بیشتر حفظ منافع تجاری تا ملزومات نظامی
- زندگی شهری به صورت شبه حومه ای در بریتانیا «» با فلسفه «نیم اگر زمین و یک گاو»
- اختراع توپ «» کاربرد توپ در نابودی شهر قسطنطنیه به دست ترکان عثمانی در سال ۱۴۵۳ «» آغازگر

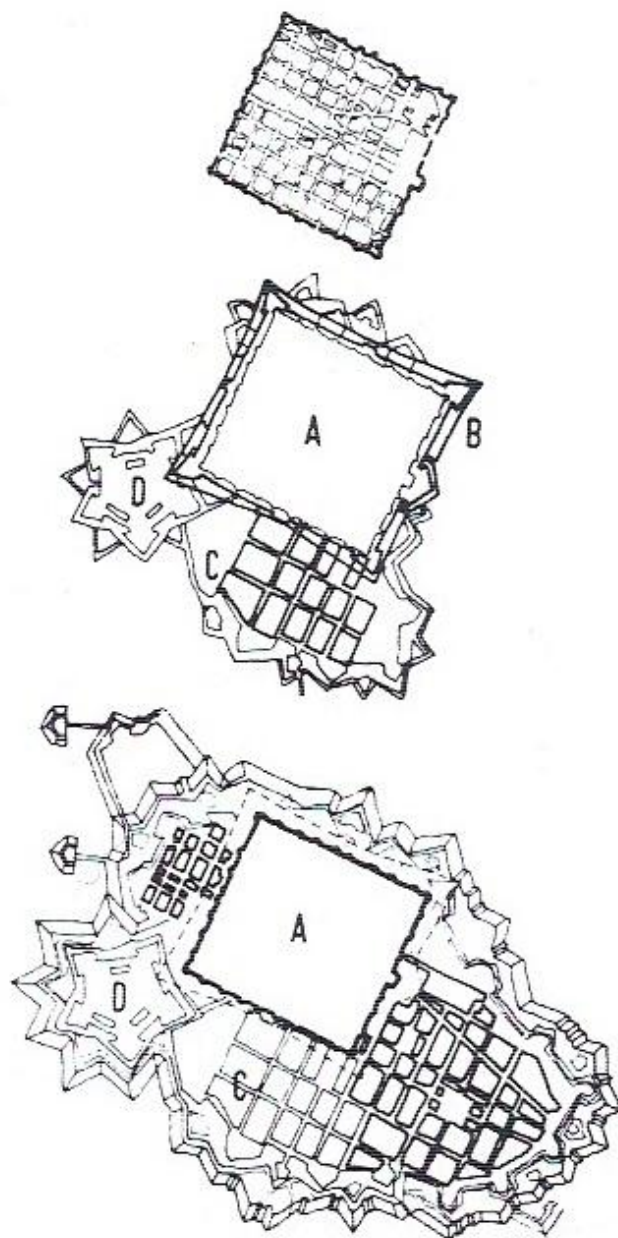
عصر جدیدی در تاریخ مصارهای نظامی

صالح

- نیاز به ایجاد فاصله افقی و فزاینده میان محدوده شهر و مد بیرونی مصار
 - پیچیده شدن فضای اضافی خود مصارها «» شبکه ای مرتبط از دژها و برآمدگی های دیوار
 - مخارج هنگفت سافت دیوارهای جدید ««» تحمیل تراکم بیشتر بر شهر
 - دو تأثیر مستقیم سقوط قسطنطنیه بر رشد شهرسازی:
- ۱- مهاجرت اندیشمندان کلاسیک به ایتالیا در عصر شکل گیری رنسانس
 - ۲- تشویق علم مهندسی (رزمی) «» تأثیر در بیشتر طرح های «شهر آرمانی» شهرسازان دوره رنسانس ایتالیا
- دو اثر بارزش درباره خود مصارها: کتاب «معماری رزمی» اثر کوئتین هاوز (Quentin Hughes) – کتاب «ارگ: تاریخچه دفاع نظامی» نوشته آیان هاگ (Ian Hogg)
 - کامل ترین نمونه های کاربرد علم مهندسی (رزمی) در سیستم های دفاعی شهری:
- نانسی، نیوف بریزاخ، تولون، لوهاور، انتورپ، نیجمگن، کینه‌هاگ، یورتزماوٹ، دونیورت، برویک آن توئید

شکل ۵-۳. میلان. حلقه حصارهای متحدالمركز پیرامون یک
هسته رومی.

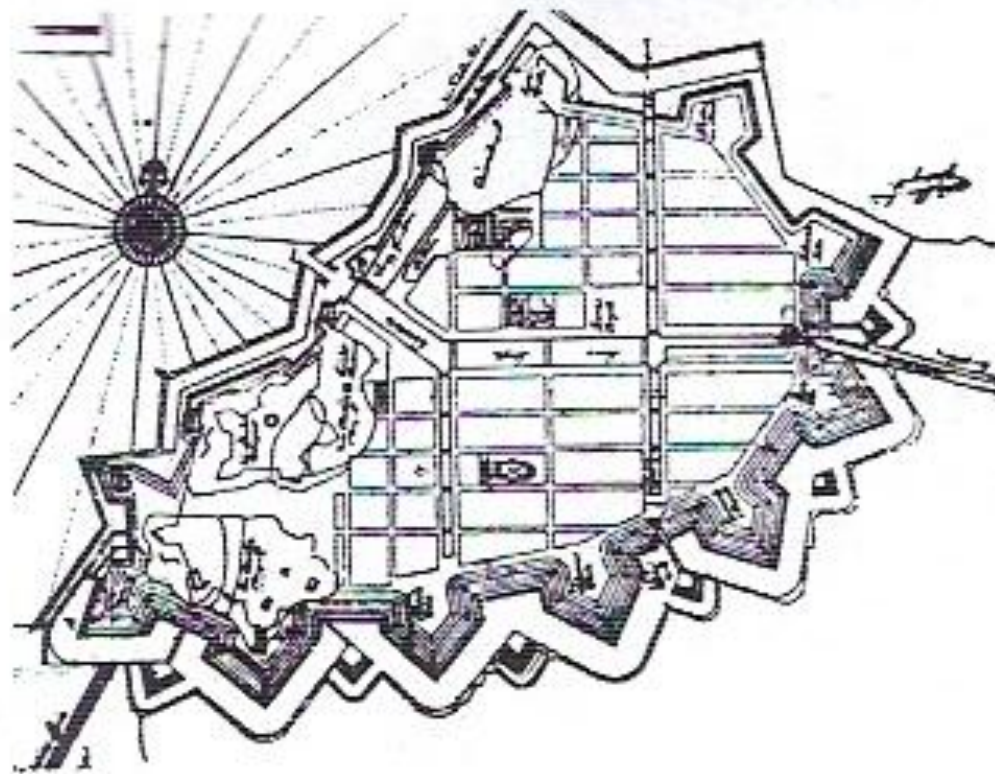

شکل ۴-۵. تاورین سه مرحله توسعه فرم شهر از ایامی که شهر مستعمره روم بوده تا اواخر قرن هفدهم. در این نقشه ها حجم و پیچیدگی حصارهای دوره رنسانس در برابر حصار ساده دویبعدی دوره های روم و قرون وسطی کاملاً مشخص است.

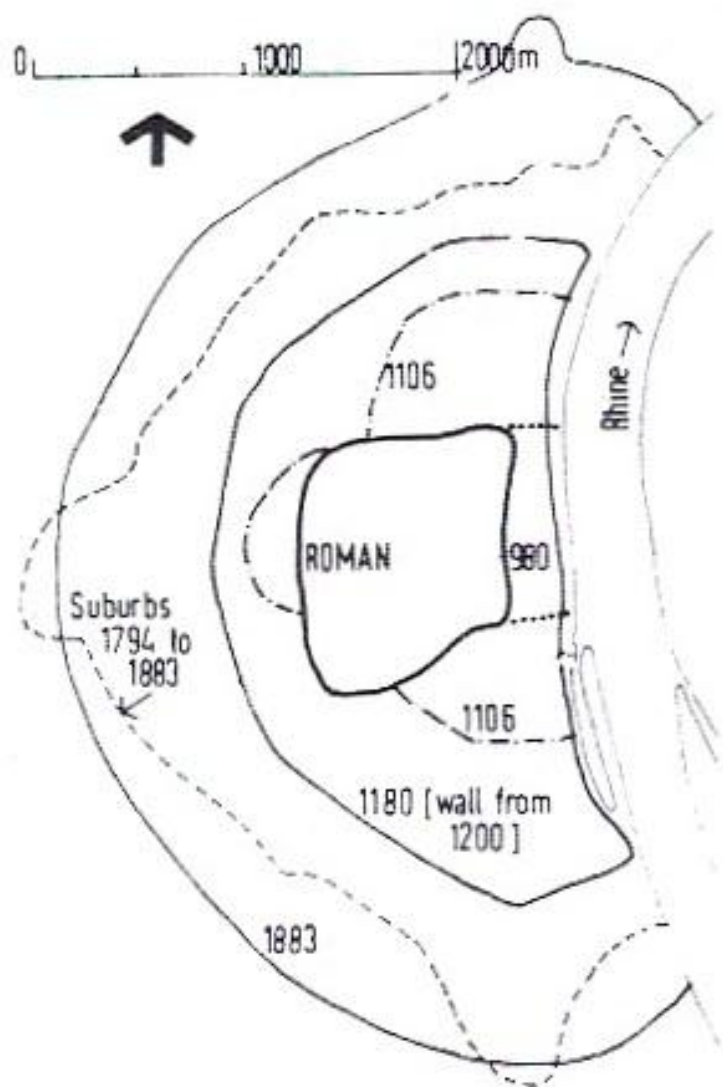
بالا : نقشه شهر اولیه رومی ، آئوگوستا تا تاورین روم و الگوی خیابان بندی آن براساس تغییرات آن تا اواخر قرون وسطی .

وسط : شهر تاورین در اوایل قرن هفدهم . هسته رومی (A) که توسط حصار قرن شانزدهم (B) احاطه شده است . مناطق جدید عبارتند از (C) توسعه دوره رنسانس (D) ارگ .

پائین : شهر تاورین در اواخر قرن هفدهم . شهر در جهات شمال غربی و جنوب شرقی توسعه یافته و یک حلقه جدید حصار پیرامون آن کشیده شده است .

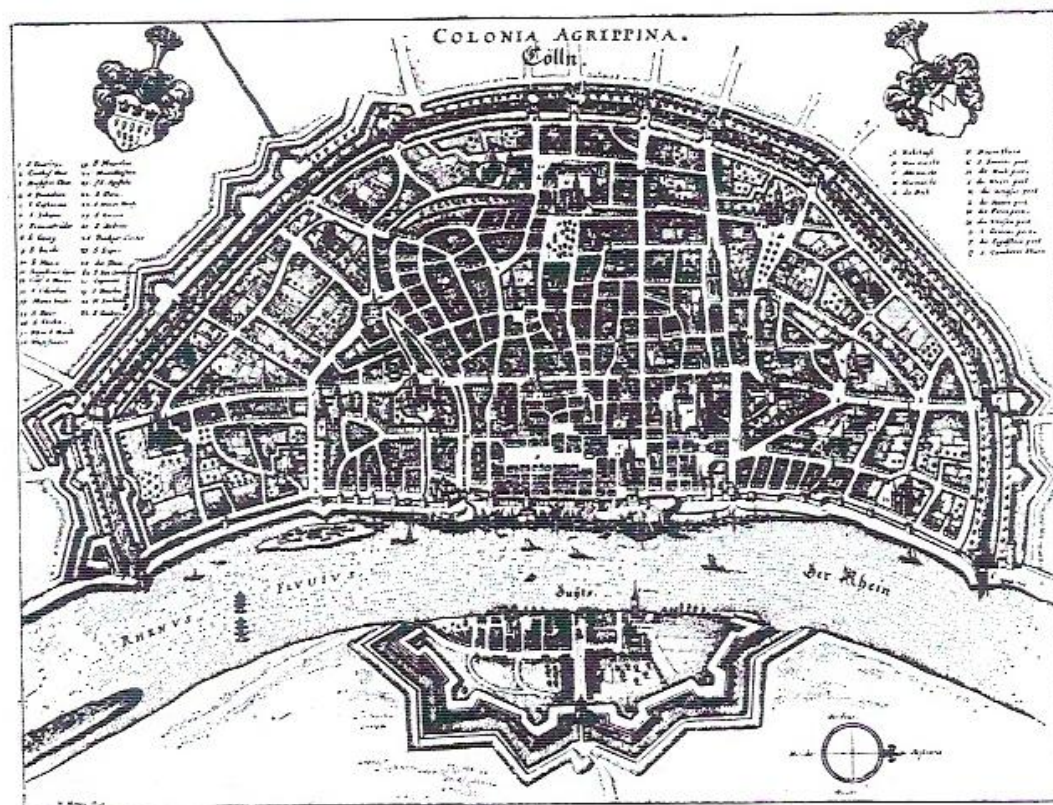
شکل ۵-۵. گوتنبرگ. نقشه شهر در سال ۱۶۳۰. حصار دفاعی پیچیده گوتنبرگ توسط یک مهندس هلندی به عنوان «و نیز شمال» بنا گردیده است.

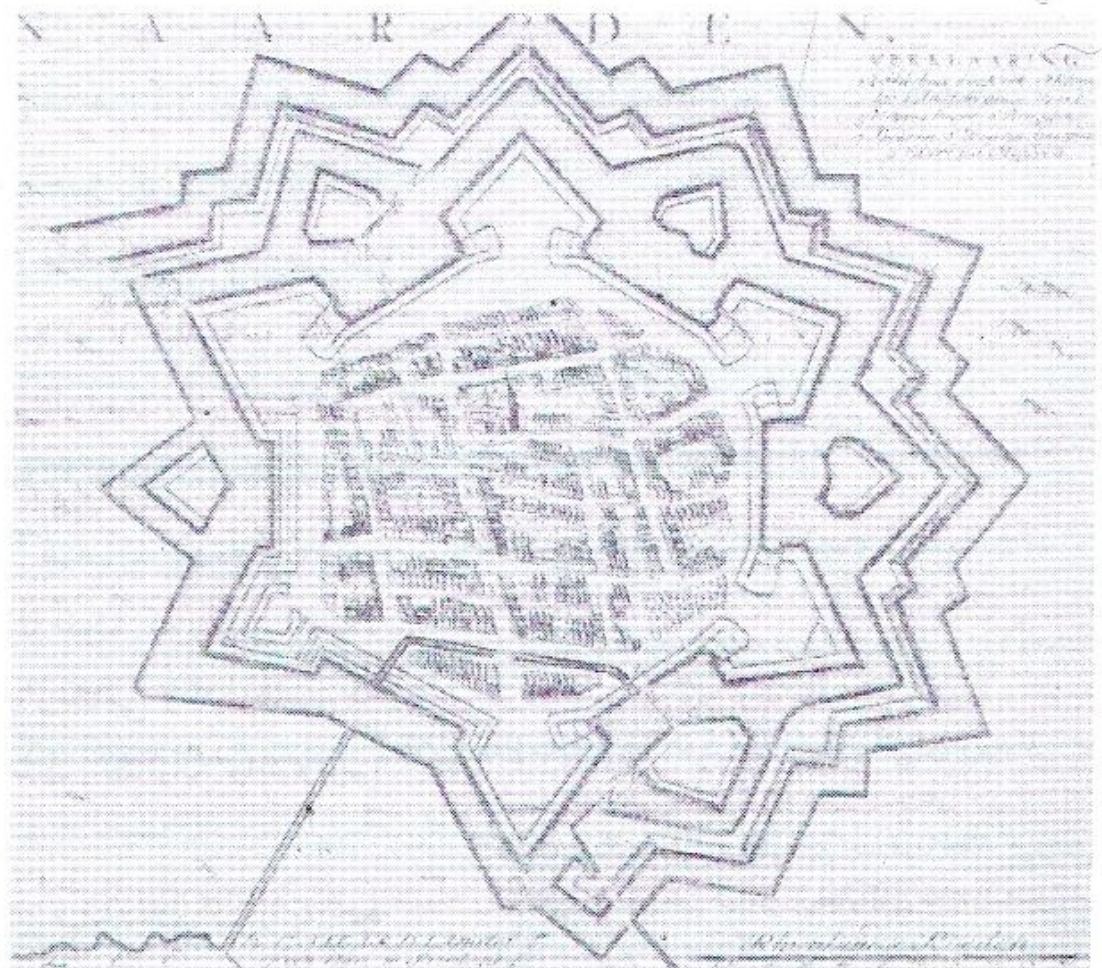

شکل ۵-۶. کلن. نقشه کلی شهر که رشد شهر را از

ایام کلنیای رومی تا قرن نوزدهم، در قالب شبکه‌های دفاعی پی در پی آن نشان می‌دهد. کلنیا تنها مجتمع دفاعی ساحل چپ رود خانه بود. از آنجا که رود خانه بسیار عریض بود امکان تأسیس پلی بر روی آن تا قرن نوزدهم وجود نداشت. نخستین توسعه هسته رومی در سال ۹۸۰ در منطقه راین ورستا در حد فاصل شهر و رود خانه صورت پذیرفت. تا سال ۱۱۰۶ سه منطقه حومه‌ای بدان افزوده شده و محدوده حصار قرون وسطائی در سال ۱۱۸۰ مشخص گردید.

شکل ۵-۷. کلن، منظره شهر در سال ۱۶۴۶ در درون محدوده دفاعی ۱۱۸۰ که با نیازهای دوره رنسانس تطابق داده شده است.

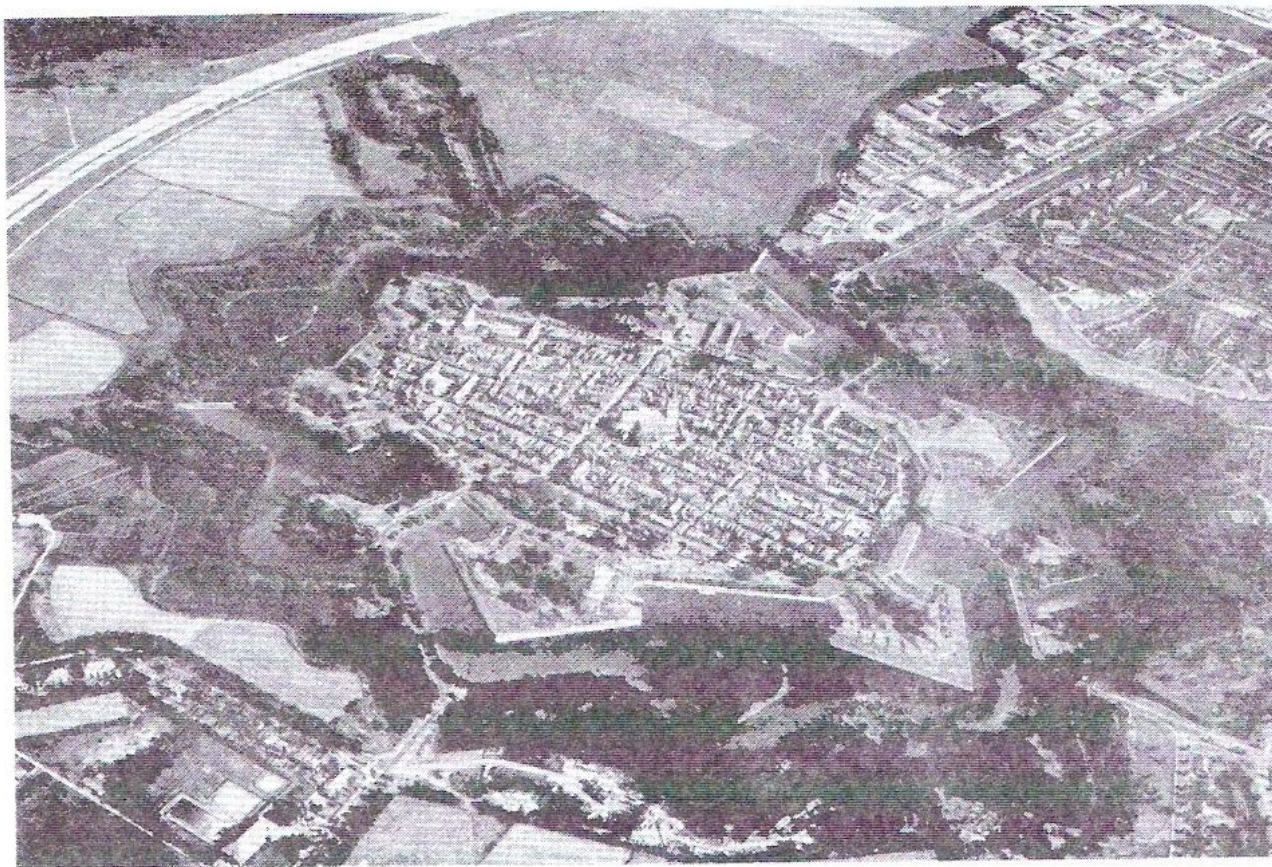
شکل ۹-۵. ناردن. طرح سومین شبکه حصارهائی که براساس طرح مشترک مهندس رزمی پائن و معماری به نام دورتسمن در سالهای ۸۵-۱۶۷۳ بنا شده است.

شکل ۸-۵. ناردن در شرق آمستردام و در ساحل جنوبی زویدرزی واقع بوده و نمونه یک شهر کوچک اواخر قرن هفدهم با سیستم دفاعی بسیار مستحکمی می باشد. دهکده ماهیگیری اولیه در سال ۱۳۵۰ در اثر آتش سوزی از بین رفت. شهر ناردن توسط کنت ویلیام پنجم به عنوان یک نیووستاد و به فاصله هزار یاردی از دریا بنا شد و توسط کانالی به زویدرزی متصل گردید.

طی قرن هفدهم شهر ناردن به صورت یک مکان استراتژیکی در آمد و در سالهای ۸۵-۱۶۷۳ حصار قدیمی برجیده شده و «حصار جدید به سبک وایان جایگزین آن شد» این حصار از شش پیش آمدگی و شش جزیره کوچک و شش سنگر نیمه هلالی شکل در درون خندقی وسیع و عریض بوجود آمده است که توسط توپخانه محافظت شده و نقاط مختلفی وجود دارد که با قرار دادن توپخانه در روی آن مقابله با نیروی متخاصم میسر می گردد. همچنین یک شبکه وسیع و پیچیده از گذرهای روبسته وجود دارد که زاغه ها و انبارهای اسلحه و مهمات را به محل توپخانه ها متصل می نماید. این بناهای عظیم در قرن نوزدهم ویران گردید و اسلحه های آن جمع شد، اما حدود خاکریز و خندق آن که در عکس هوایی فوق نیز دیده می شود، چهره ای خوشایند به شهر بخشیده است.

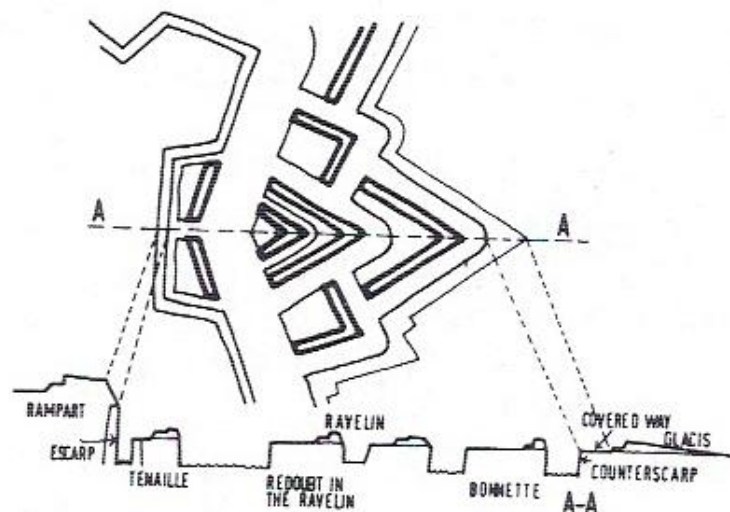
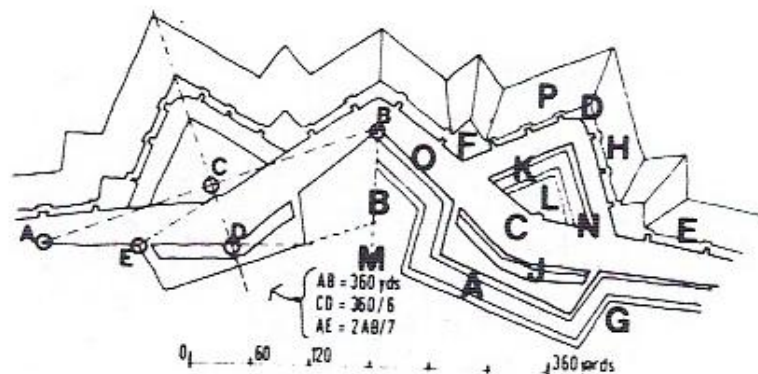
(Gerald L. Burke, The Making of Dutch Towns)

همچنین به شکلهای ۱۹-۵ مربوط به پالماناوا و ۲۹-۶ مربوط به نیوف بریزاخ که عکسهای هوایی دودژ شهر دیگر می باشد توجه کنید.

شکل ۵-۱۰. طرح یک شبکه دفاعی نمونه، که هندسه کلی آنرا به نمایش گذاشته و اصطلاحات کلی آن به شرح زیر است. A، حفاظ. B، سنگردو سویه. C، خندق. D، زاغه مهمات. E، گذررو بسته. F، مکان تسلیحات در برجستگی خارجی. G، شانه. H، جان پناه ها. J، برآمدگی میان دو سنگردو سویه. K، سنگر نیمه هلالی. L، گلوگاه سنگرنیم هلالی. M، گلوگاه سنگردو سویه. N، به سنگر. O، خاکریز. P، خاکریز کم شیب

طرح و برش یک سیستم مشابه با مقیاسی بزرگتر.

رئسانس

□ طراهان شهري: ويتروويوس

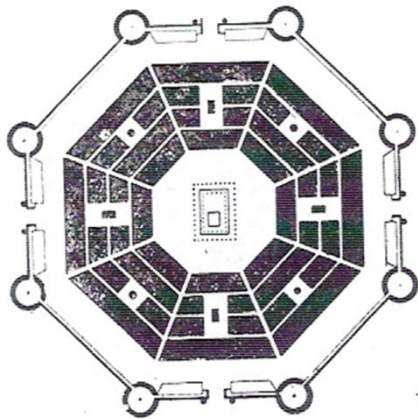
- مارکوس ويتروويوس پاليو (Marcus Vitruvius Pollio) «» معمار دوره آگوستوس در (ه)
- کتاب معماري ويتروويوس: درباره نحوه شهرسازي و معماري روم کلاسيک
- کشف کتاب معماري ويتروويوس در حدود سال هاي ۱۴-۱۴۱۲ ميلادي
- چاپ نخستين نسخ ايتاليائي کتاب معماري براي دسترسي عموم در سال ۱۵۲۱
- کتاب معماري ويتروويوس به عنوان کتاب مقدس طراحي شهري در بيشتر طول دوره رنسانس
- فصل هاي ۴ تا ۷ کتاب «» مهم از نظر تاريخ شهري «» بيان نکات اصلي طراحي شهري - توصيف ويژگي هاي شهري مدور
- ويتروويوس به عنوان مبلغ يک آرمان شهر فيالي «» به علت عدم تحقق ايده هاي شهرسازي او در پادگان هاي نظامي و شهرهاي روميان

رسانس

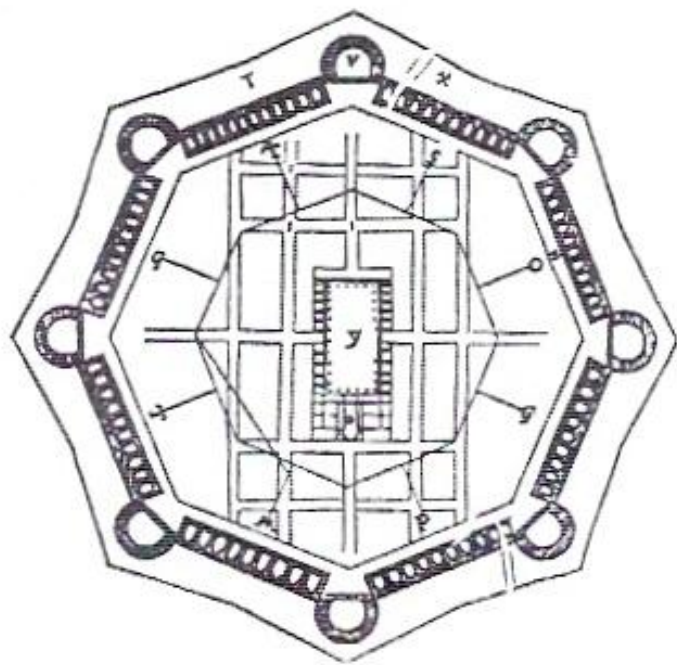
طراحان شهری: ویتروویوس

❖ آرمانشهر ویتروویوس:

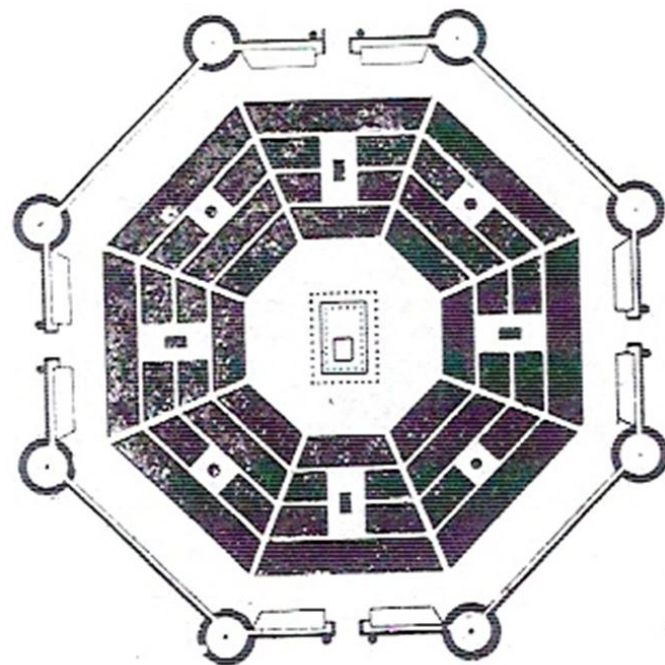
- دواير متحدالمركز در ميان يك حصار دفاعي هشت ضلعي محصور
- داراي هشت خيابان شعاعي مفتوح به دژهاي واقع در زواياي حصارها و نه به دروازه هاي كه در مركز چهار ضلع قرار گرفته اند «» به منظور پيشگيري از ورود بادهاي ناسازگار به شهر «» همچنين داراي امتيازات دفاعي-نظامي به علت عدم ايجاد دسترسي مستقيم از دروازه ها به مركز شهر
- ميدان اصلي در مركز شهر و واقع در فضاي هشت ضلعي
- داراي ۸ فضاي باز ديگر در مركز هر بخش شهر
- يكي از اهداف اصلي طرح: ايجاد بلوك هاي مسكوني با شكل هاي منظم
- وجود نوشته هاي بسيار ویتروویوس در مورد انتخاب محل شهر

شكل ۱۱-۵. آرمانشهر ویتروویوس. وی این آرمانشهر را در نوشته های مربوط به قرن اول میلادی توصیف نموده اما هرگز طرح آنرا نکشیده است.

شکل ۵-۱۲. آرمانشهر دانیلی باریار و براساس کتاب وی
«نقدی بروایتروویوس» که در سال ۱۵۶۷ به چاپ رسید.

شکل ۵-۱۱. آرمانشهر وایتروویوس. وی این آرمانشهر را در
نوشته‌های مربوط به قرن اول میلادی توصیف نموده اما هرگز
طرح آنرا نکشیده است.

رئاس

طراحان شهری: آلبرتی

- لئون باتیستا آلبرتی (۷۲-۱۴۰۴) «محل تولد: جنوا - محل گذران دوران کودکی: ونیز - محل تحصیل: دانشگاه بلونیا (University of Bologna)
- شغل آلبرتی از سال ۱۴۳۲ تا ۱۳۶۴: منشی در دادگاه عالی قضایی کلیسا
- سال ۱۴۳۴: آشنایی با معماری فلورانس و طراحی همچون برونلسکی و دوناتلو
- مطالعه بناهای باقیمانده از روم باستان
- انتخاب آلبرتی به عنوان مشاور مخصوص معماری نیکلاس پنجم در سال ۱۴۴۷
- اقدامات: راه اندازی دوباره آکوا ویرجین، آبرسانی به فواره پیاتزا تری ویو، دستور بازسازی بافت قدیمی و مخروبه سن پیترو و کاف واتیکان
- معمار کاف روچلای (Rucellai Palace) و سانتا ماریا نولا (S. Maria Novella) در فلورانس و سن آندره آ (S. Andrea) در مانتوا (Mantua)

رئاس

طراحان شهری: آلبرتی

❖ طرح شهری برای محله جدید بورگولیونینو (Borgo Leonino):

- واقع در مد فاصل سن پتر و قصر سن آنجلو (Castel Sant Angeli)

- اولین طرح هندسی فضایی دوره رنسانس «عدم اجرا به طور کامل

- هدف آلبرتی: ایجاد پلازایی باز در دو سوی فضای مستطیل شکل طویلی که توسط فیابانی عریض به هم

متصل می شدند

- کوشش برای قرار دادن ستون های یادبود عظیم در مرکز پلازای مقابل بنای سن پتر برای ایجاد حالتی

(رسمی برای این فضا «امتملاً الهام بخش سیکتوس پنجم در ایجاد ستون های یادبود بسیار

رئسان

□ طراحان شهری: آلبرتی

- کتاب آلبرتی (جلد ۱۲) درباره معماری و سایر موضوعات مربوطه « اهداء به صورت دست نویس به نیکلاس پنجم در سال ۱۴۵۲ میلادی
- چاپ در سال ۱۴۸۵ (پس از مرگ آلبرتی) « معرفی آلبرتی به عنوان نخستین نظریه پرداز شهرسازی دوره رنسانس
- آلبرتی بیشتر به بیان تفصیلی فلسفه معماری خود پرداخته تا به تفسیر نظریه های شهرسازی اش
- بحث درباره جنبه های گوناگون شهرسازی بدون ارائه نقشه شهرهای آرمانی و نمونه شهرسازی خود
- تکمیل نظریه های آلبرتی توسط نظریه پردازان بعدی
- دارای نظریاتی درباره میدان مرکزی شهرها و خیابان های منشعب از آن

رئسانس

□ طرامان شهري: آلبرتي

- ترجيح خيابان هاي مستقيم و عريض به دليل شكوه و جلال بخشيدن به شهرهاي بزرگ و تسهيل تردد به ويژه تردد نظاميان
- توجه به مزايای خيابان هاي پر پيچ و خم سده هاي ميانه «» به دليل کاهش اثرهاي بد اقليمي و تسهيل دفاع داخلي شهر، همچنين فراهم آوردن امكان رويت تك تك ساختمان هاي يك رديف
- نقش آلبرتي به عنوان پل ميان محبر قرون وسطی و خيابان دوره رنسانس
- توجه به نورگير بودن تمامی فضای جلوی خانه و تمامی مجسم ساختمان
- توجه به وجود نور آفتاب و هوای آزاد کافی برای ساختمان ها
- آلبرتي تا مدودی بنيانگذار مومنه گرايي قرن نوزدهم به علت تمسین زندگی تنها در نزديکی شهر

رسانس

طراحان شهری: آورلینو (فیلارته)

- آنتونیو آورلینو (Antonio Averlino) (۶۹-۱۴۰۰) «نام مستعار: آنتونیو فیلارته (Filarete)»
- بنا نهادن نخستین شهر آرمانی کاملاً طراحی شده دوره رنسانس
- توصیف و تصویر شهر آرمانی در کتاب معماری خود: «مبانی معماری» «نوشتۀ شده در سال های ۶۴-۱۴۵۷ - چاپ بخش هایی از آن در قرن نوزدهم
- شهر فیلارته به نام مشوق وی (فرانچسکو اسفورتسا): اسفورتسیندا (Sforzinda)
- اساس نقشه اسفورتسیندا: دو مربع بر روی هم قرار گرفته و تشکیل دهنده یک ستاره هشت پر محاط در دایره ای
- انشعاب ۱۶ خیابان شعاعی از مرکز شهر «یکی از آن ها: آبراه (قتم به محیط دایره)
- دارای یک جاده کمربندی میانی «اتصال دهنده فضاهای باز فرعی موجود در محل تقاطع خیابان های شعاعی

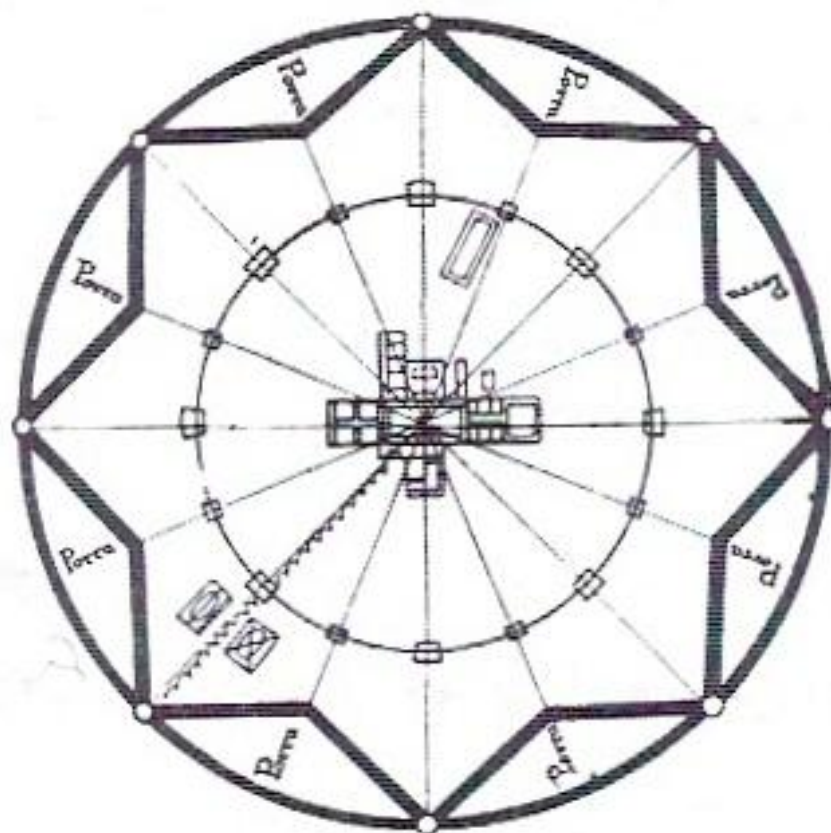
رئاس

طراحان شهری: آورلینو (فیلارته)

- فضاهای باز فرعی شهر فیلارته: یک در میان مرکز فرید و کلیسا
- مرکز شهر تشکیل شده از ۳ فضای باز مجزا «مهم ترین آن ها: در برگیرنده کاتدرال و مقر حکومتی - دو فضای باز دیگر: برای تجارت و تجار
- ساختار مرکز شهر بیشتر شبیه به فوروم تا هسته بسیار متمرکز دیگر شهرهای آرمانی دوره رنسانس

طراحان شهری: فرانچسکو مارتینی (۱۵۰۲-۱۴۲۹)

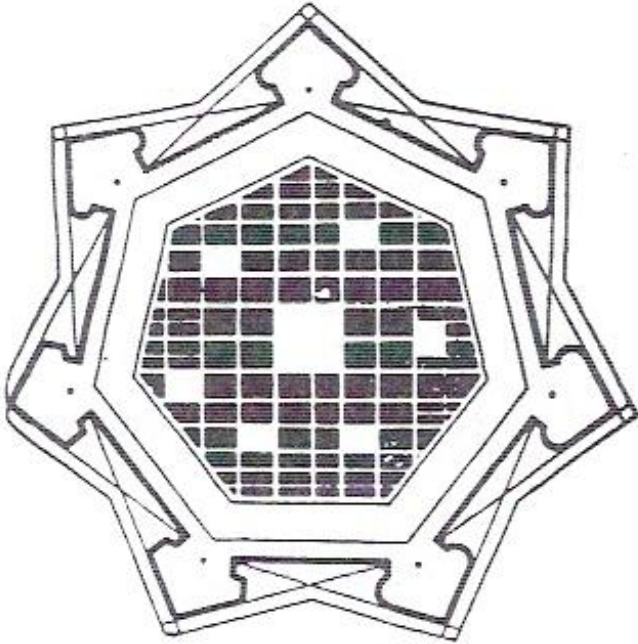
- نوشتن رساله «مبانی معماری» در سال ۱۴۹۵
- جلد پنجم کتاب درباره مصارها «آغازگر شیوه مهندسی رزمی در مقابل تمول سریع توپ های آتشین «بجز سر رجینالد بلومفیلد: پیشگام واقعی در اصل میشل سن میشل اهل ورونا (۱۵۵۸-۱۴۸۴) «از آثار سن میشل: مصارهای ورونا و پادوا
- مارتینی، فعال ترین و پرکارترین طراح شهرهای آرمانی «از آثار وی: دو نمونه طرح کاملاً متمرکز و رسمی، و چند طرح دیگر که آزادانه با موقعیت مکانی محل تطبیق یافته بود.

شکل ۱۳-۵. آرمان شهر آنتونیو فیلارته که به نام اسفورتسینند شهرت داشته و براساس نکاتی که در کتاب «اصول و مبانی معماری» که در سالهای ۶۴-۱۴۵۷ نوشته شده بود طراحی گردیده است. (این کتاب در قرن نوزدهم به چاپ رسید.)

رئاس

طراحان شهری: پیتر و کاتانو

- چاپ «چهار رساله در باب معماری» در سال ۱۵۵۴ در ونیز «» مشتمل بر نقشه چند شهر آلمانی بزرگ «» شکل گرفته بر اساس یک چند ضلعی منظم و در بر گیرنده ارگ حکومتی مستقل «» استفاده در ۵۰ سال بعد، در سال ۱۶۰۶، برای طراحی منهایم (Mannheim)

شکل ۱۴-۵. آرمانشهر پیتر و کاتانو که از کتاب وی «معماری» متعلق به سال ۱۵۵۴ اقتباس شده است. این طرح براساس شبکه‌ای شطرنجی است که شش میدان فرعی آن به‌صورتی غیر متقارن در آن پراکنده شده‌اند.

رسانس

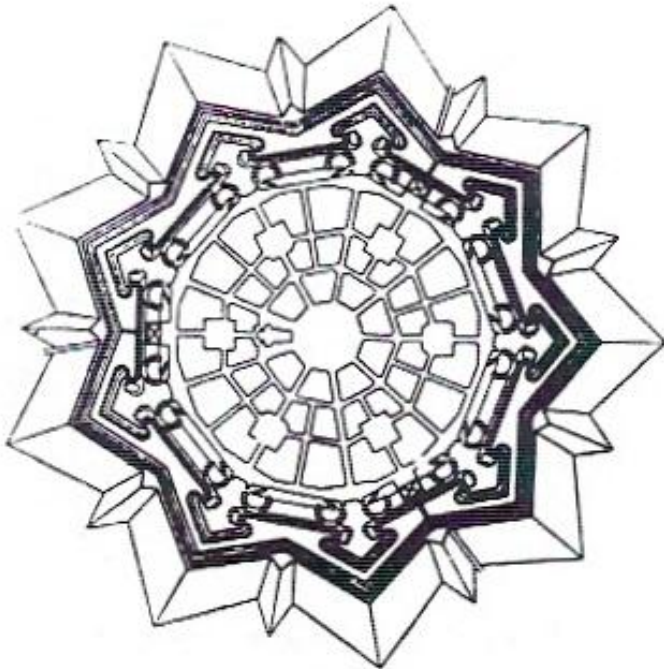
□ **طراحان شهری: بون آیوتو لورینی**
(Buonaiuto Lorini)

- چاپ کتاب خود در سال ۱۵۹۲ در ونیز

- در کتاب وی: نحوه افزایش مداوم عمق منطقه

دفاعی به منظور حفظ مناطق ماشیه شهر از خطر

آتش توپ های دشمن کاملاً مشهود است.

شکل ۱۵-۵. طرح آرمانشهر بون آیوتو لورینی که در سال ۱۵۹۲ در کتاب وی منتشر شد. وی یک سیستم پیچیده دفاعی با سه ورودی بسیار مهم در (پائین، سمت راست بالا و سمت چپ بالا) ابداع نمود. این نقشه طرح دایره ای خیابانها و استقرار کلیسا در مقابل پاترای اصلی شهر را نشان می دهد.

(Buonaiuto Lorini Delle Forti ficatione Libri Cinque)

رئسانس

➤ نقد شهرهای آرمانی اوایل رنسانس

- تأثیر ناچیز شهرهای آرمانی اوایل رنسانس بر فرهنگ شهرهای اروپا «» جز بهبود احتمالی طرح محارها
- همچنین فاقد تأثیر بر شهرسازی اروپایی در خارج اروپا و به ویژه در آمریکای شمالی
- در آمریکای شمالی: ارجحیت طرح هندسی شطرنجی کلنای رومی و باسکید به هندسه ستاره ای شهرهای

آرمانی

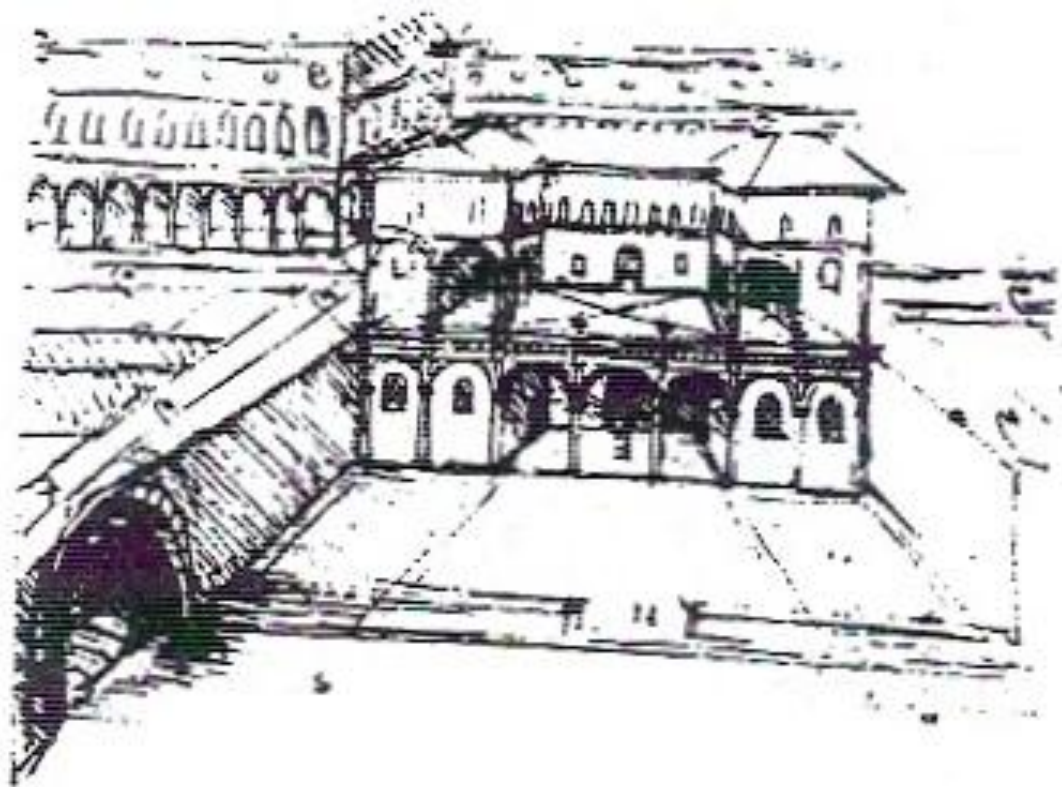
- گفته گاتکیند: عدم وجود کوچک ترین اثری از سازمان خانه ها در نقشه شهرهای آرمانی اروپا در دوره رنسانس «» تنها دیده شدن خیابان ها، میدان ها و محارها - ابداع غیر تعمدي آیین «خیابان» و

نمایش آن بر روی نقشه های خالی معماران

رئاس

□ طراحان شهری: لئوناردو داوینچی (۱۴۵۲-۱۵۱۹)

- امکان بافتن طرح های معماری و شهرسازی بسیار در میان نوشته های داوینچی
- عدم اجرای کامل هیچ یک از آثار و طرح های وی به جز مصارهای چند شهر
- لئوناردو داوینچی به عنوان مشاور لودوویکو اسفورزا، حاکم میلان
- عهده دار امور مهندسی (زمی، جاده سازی و کانال سازی
- نظر لئوناردو: علت طاعون سال های ۸۵-۱۴۸۴: تراکم و وضعیت غیر بهداشتی شهر
- پیشنهاد به دوک: شافت شهر یا تراکم کمتر و اسکان جمعیت اضافی در ده نوشهر که هر یک برای ۳۰ هزار نفر طراحی شده «» هر نوشهر دارای ۵ هزار واحد مسکونی
- ارائه طرح تفکیک پیاده و سواره در مسیرهای چند طبقه و تخصیص مسیری خاص برای سنگین ترین تردد کالاها در شهر آرمانی خود
- در زمینه برنامه ریزی منطقه ای: طرح بدیع ایجاد کانالی از پیزا به فلورانس با ایجاد تخییراتی خاص در مسیر رودخانه آرنو

شکل ۱۶-۵. طرح نوآورانۀ لئوناردو داوینچی برای یک شهر
چند طبقه.

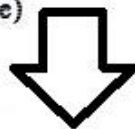
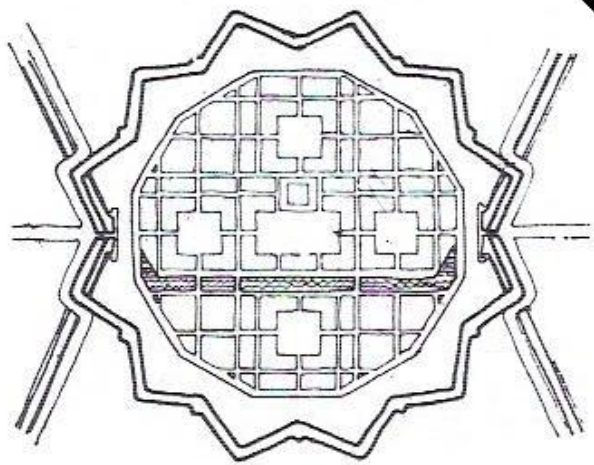
رئاس

□ **طراحان شهری: وینچنسو اسکاموتسی (۱۶۱۶-۱۵۵۲)**

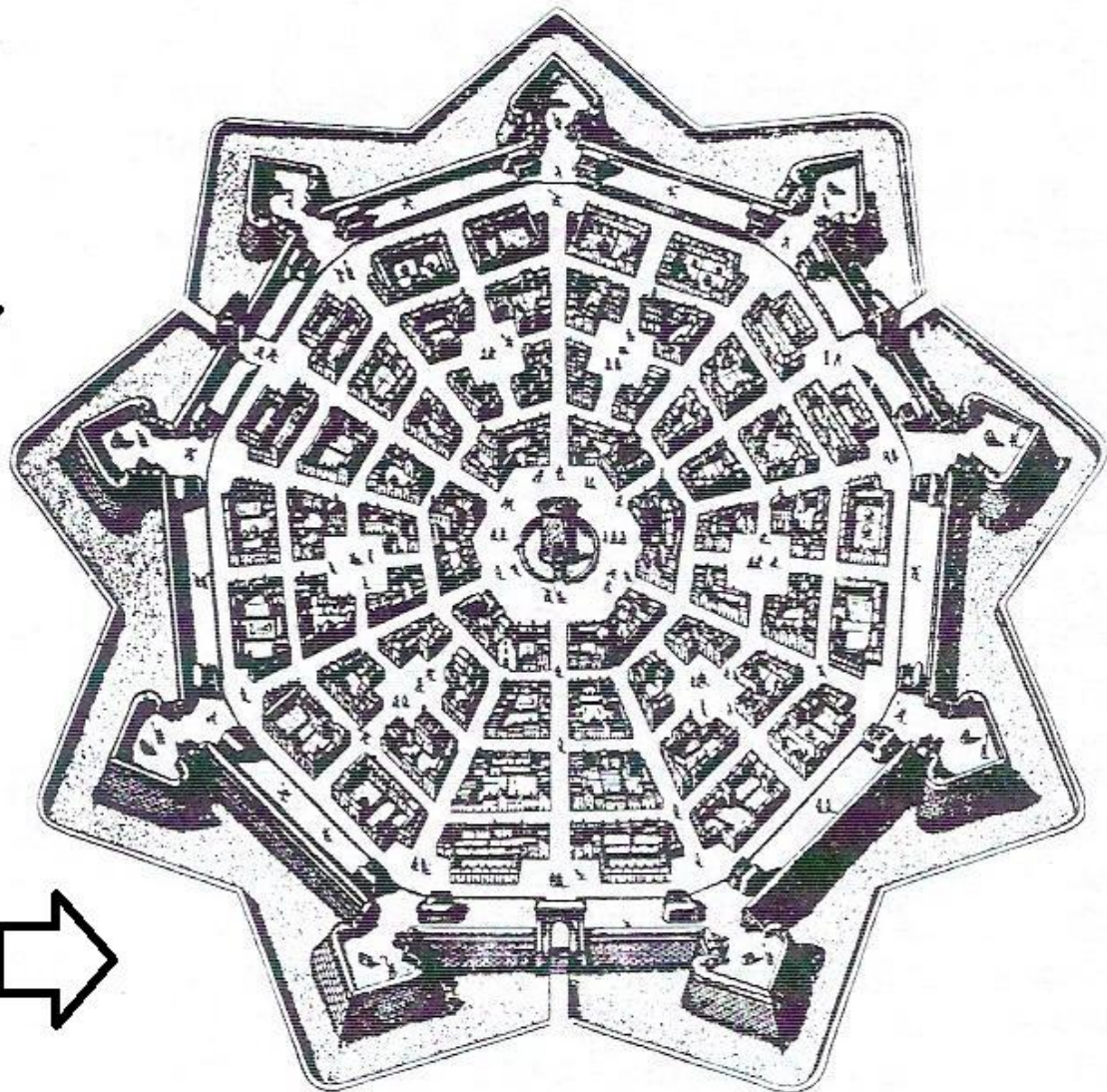
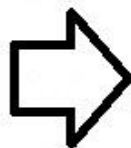
- وجه تمایز اسکاموتسی با سایر نظریه پردازان دوران رنسانس ایتالیا: جامه عمل پوشیدن نظریات وی
- انتساب بنای شهر محصور و کوچک پالمانوا که در سال ۱۵۹۳ آغاز شد به اسکاموتسی
- ثبت تجارب معماری خود از سال ۱۶۱۵ (یک سال پیش از مرگش) در رساله ای جامع و ۱۰ جلدی به نام «تفکر معماری جهانی» - چاپ در ونیز
- ۹ فصل جلد دوم رساله: بررسی مسأله مصارهای نظامی بر اساس نمونه های برجسته آن در اروپای غربی
- ترسیم نقشه کامل شهر خیالی محصور در رساله خود
- شهر آرمانی اسکاموتسی از همه نظر جز یک تفاوت اساسی همانند پالمانوا
- تفاوت شهر آرمانی و پالمانوا: شبکه خیابان های عریضی که به صورت شطرنجی در میان مصار دفاعی آن طرح شده

شکل ۱۷-۵. آرمانشهر اسکاموتسی که از کتاب وی «تفکر معماری جهانی» که در سال ۱۶۱۵ به چاپ رسید اقتباس شده است. نکات قابل توجه در این طرح، بافت شطرنجی داخلی و سلسله مراتب میادین و استفاده از یک شبکه آبراه در آن می باشد.

(Scamozzi L. Idea dell'Architettura Universale)

شکل ۱۸-۵. طرح پالمانوا (۱۵۹۳) که غالباً به اسکاموتسی نسبت داده می شود. جزئیات معماری این شکل نشان می دهد که نظم حاکم بر نقشه بوسیله نماهای یکسان ساختمانها تکمیل نگردیده است.

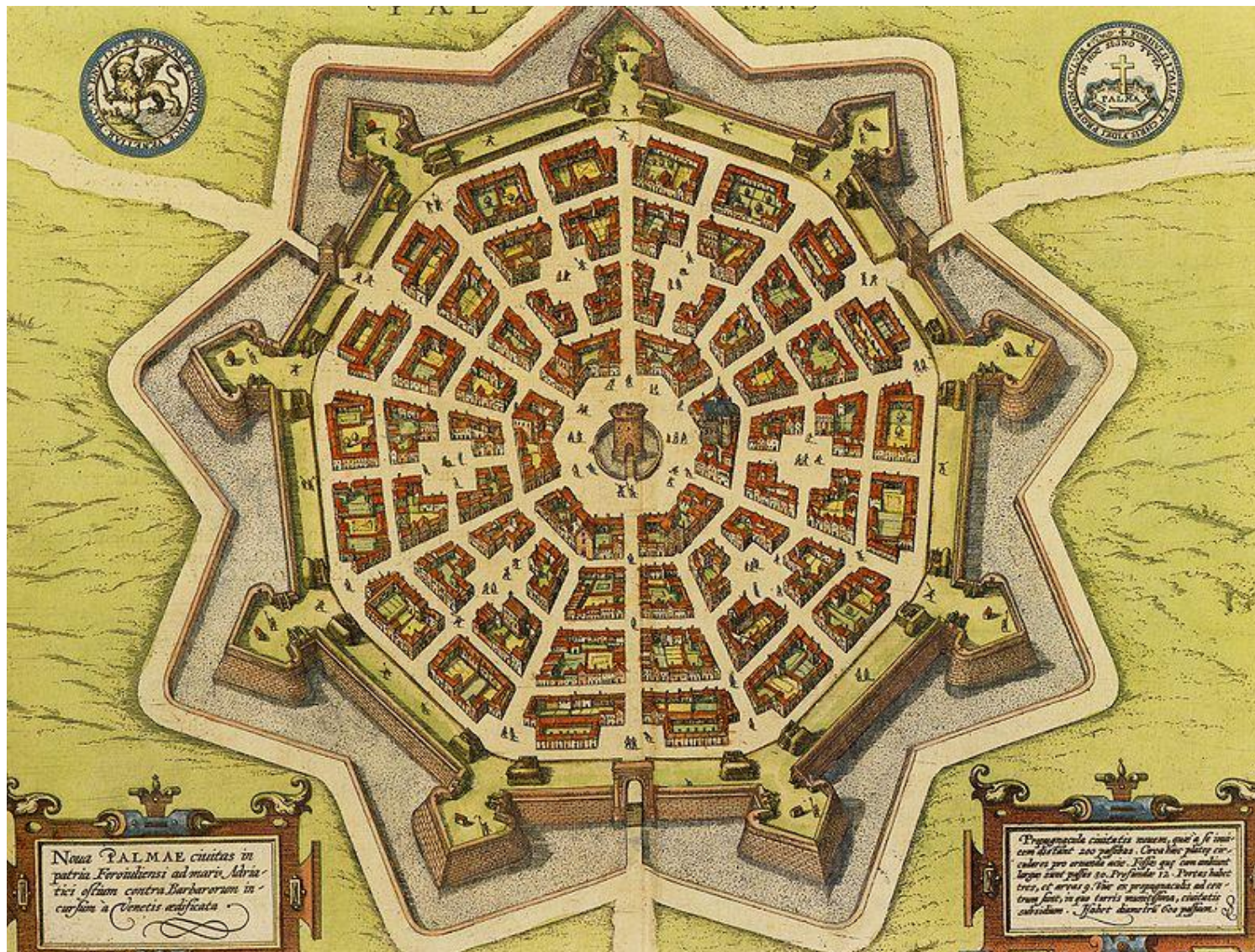

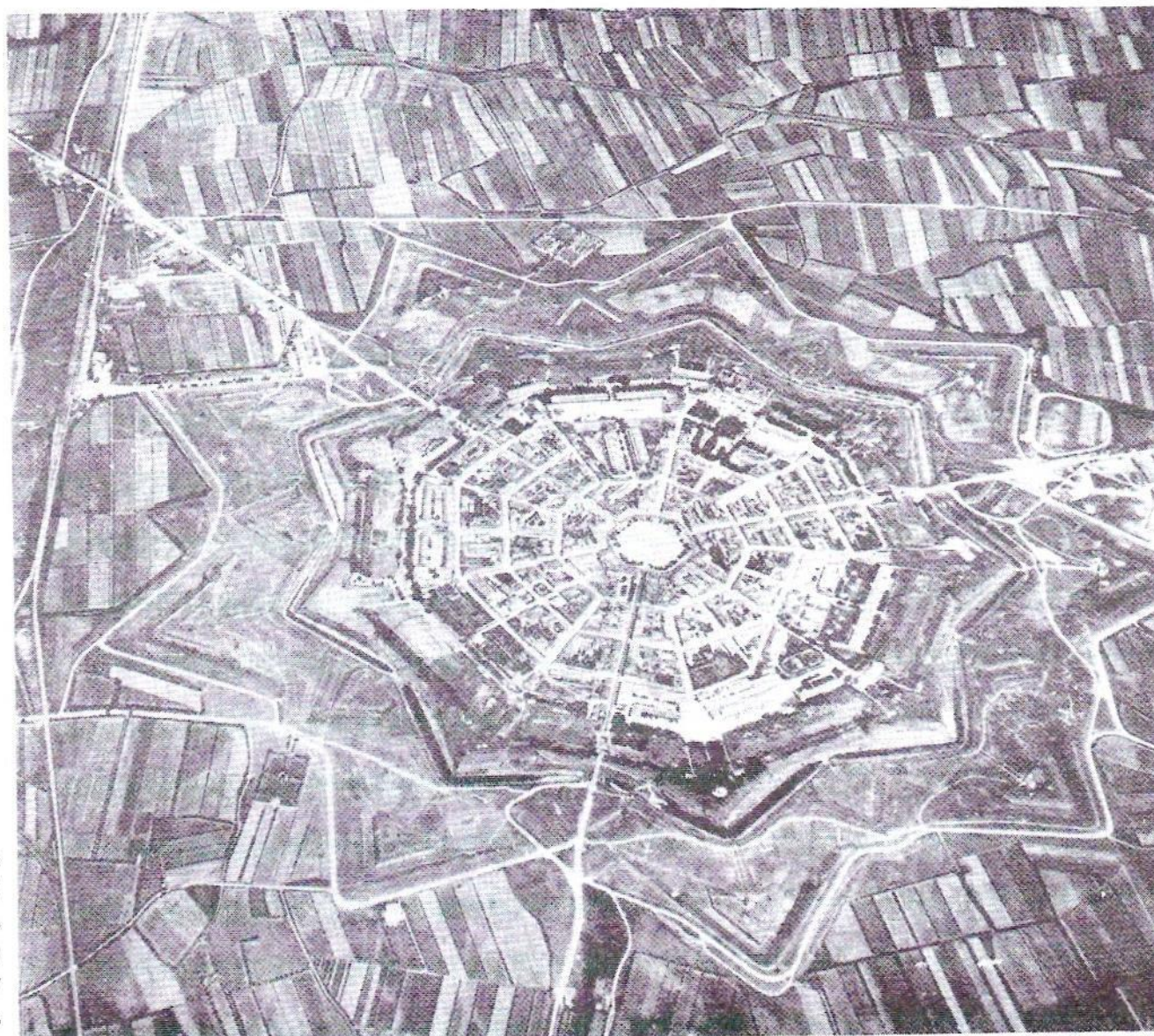
رئاس

❖ پالمانوا

- پالمانوا به عنوان یک پادگان نظامی در سیستم دفاعی ونیز
- محدوده شهر پالمانوا به صورت یک نه ضلعی منظم و میدان شهر به شکل یک شش ضلعی منظم
- نظام پیچیده خیابان های شعاعی که شش خیابان یا به زوایای دیوارها و یا میانه اضلاع ختم شده
- علاوه بر این دارای ۱۲ خیابان شعاعی دیگر «» آغاز از داخلی ترین حلقه خیابان های کمربندی شهر
- تمرکز مهم ترین ساختمان های عمومی شهر در پیرامون میدان مرکزی
- دارای شش فضای باز فرعی در بخش های مسکونی
- امروزه: پالمانوا، شهری کوچک و آرام با حفظ شکل نخستین به دلیل عدم توسعه در دوره های بعد

طرح پالمانوا

شکل ۱۹-۵. عکس هوایی پالمانوا که نشان می دهد شهر طرح اولیه خود را حفظ نموده است. شبکه دفاعی پیرامون شهر که منطقه نسبتاً وسیعی را دربر گرفته است نیز در عکس مشخص شده است. (همچنین به عکسهای هوایی نیوف بریزاخ و دژ شهر وایان که مربوط به اواخر قرن هفدهم و اوایل قرن هیجدهم هستند، در شکل ۲۹-۶ رجوع شود.)

رئاس

فلورانس

- شکل گیری هسته اولیه در حدود ۲۰۰ سال قبل از میلاد در محل تلاقی امتداد ویا کاسیا (Via Cassia) در شمال و در میان راه آرتسو (Arezzo) و بلونیا (Bologna) و در آنسوی رودخانه آرنو (Arno)
- نام ابتدایی: فلورنتیا (Florentia)
- رسیدن به درجه میونسپالیه در سال ۹۰ قبل از میلاد و از بین رفتن در سال ۸۲ قبل از میلاد
- ساخت شهر فلورنتیا به عنوان یک شهر مستعمراتی روم در بخش پایین تر رودخانه با وسعتی حدود ۷۹/۱ آکر

- باقی ماندن فلورانس به عنوان یک شهر قرون وسطایی علیرغم نقش آغازگرانه در سال های نخستین

رئاس

فلورانس

- فلورانس دارای پلازاهای (Palazzi) بسیار زیبا و باشکوه اما نامرتب با هم و اغلب دارای محیط کالبدی

نامناسب در پیرامون

- مهم ترین دو فضای عمومی شهر فلورانس:

۱- پلاتزا دلا سینوریا (Piazza della Signoria)

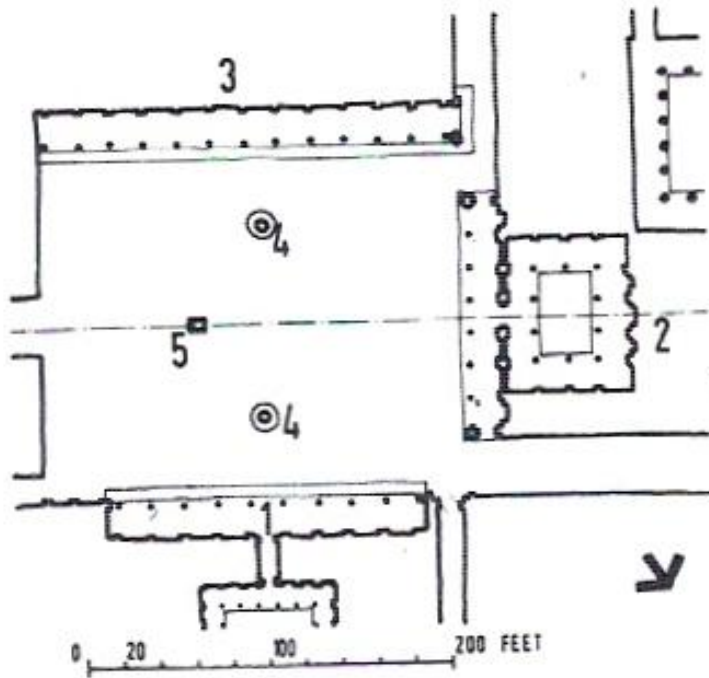
۲- پلاتزا آنونزیاتا (Piazza Annunziata) «» از آثار شهرسازی دوره رنسانس

- طرح نهایی برونلسکی برای بیمارستان فوندلینگ (Foundling Hospital) (۱۴۱۷-۱۹) «» واقع در پلاتزا

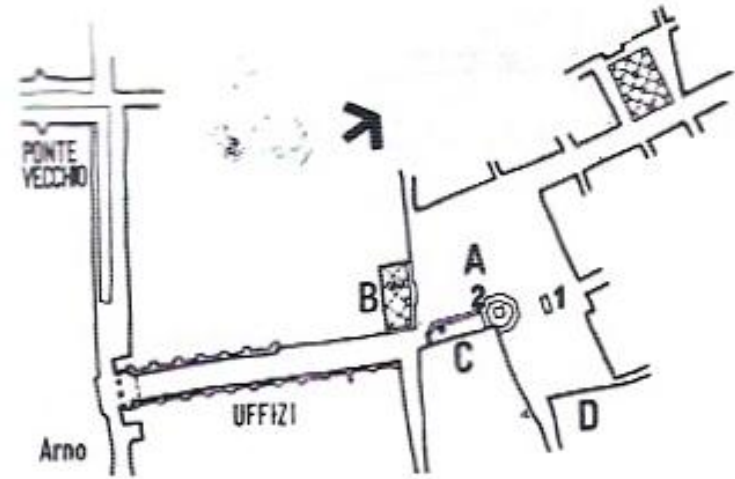
آنونزیاتا «» دارای رواقی زیبا با نمای قوسی شکل در مقابل فضای باز مقابل کلیسای سانتیسیما آنونزیاتا

«» شکل دهنده به فضای بسته پلاتزا آنونزیاتا «» عملکرد دوگانه: ایجاد ورودی مناسب برای کلیسا و تخییر

محمور دید طولانی از کاتدرال به مجسمه و کلیسا

شکل ۵-۲۱. فلورانس نقشه پیاترا آنونزیاتا راهنما: ۱- بیمارستان فوندلینگ ۱۴۱۹-۲۴ (نخستین بنای به سبک رنسانس) ۲- کلیسای سانتیسیما آنونزیاتا ۳- عمارت کلیسای سروی دسانتا ماریا برادرهود ۴- ستون ها. ۵- مجسمه اسب سوار متعلق به سال ۱۶۰۸ بر محور مرکزی و اصلی پیاترا.

شکل ۵-۲۰. فلورانس نقشه پیاترای دلا سینیوریا در رابطه با اوفیستی ورود خانه آرنو و پونته وکیو. راهنما: A، پیاترا دلا سینیوریا. B، لوجادی لانی. C، پالاتسوکو. D، پالاتسو دلا تریبونا لهدی مرکانسیا، ۱- مجسمه اسب سواری کوزیمو ۲- مجسمه نپتون

رئسانس

فلورانس

- طرامی ورودی کلیسا توسط میکل آنژ هماهنگ با راهروی طرح برونلسکس پس از ساخت بیمارستان فوندلینگ در سال ۱۴۵۴ میلادی
- توسعه ایوان توسط ژان کاپینی (Giovanna Caccini) به صورت رواق ستوندار در طول ضلع شمال غربی میدان در سال های ۱۶۰۱ تا ۱۶۰۴
- طرامی سومین ضلع میدان به صورت رواق در مقابل بیمارستان فوندلینگ توسط دو معمار به نام های آنتونیو داسان گالو (Antonio da Sangallo) و باپیو دانیولو (Baccio d' Agnola) «این رواق ها: وسیله ای برای ومدت فضایی بخشیدن به ساختمان های ناهمگون پیرامون میدان» یادآور ستون های پیرامون فوروم شهر پمپئی

رئسانس

فلورانئس

- تفاوت رواق های قرون وسطی و رئسانس (طبق نظر پاول زوکر):

- رواق در دوره قرون وسطی: متعلق به یک ساختمان

- نقش رواق در دوره رئسانس: وسعت دهنده به فضای میدان و ایجاد پیوند و همبستگی بین مجم

ساختمان ها و فضای خالی

- مطر ساختن «اصل شخص ثانی» توسط ادموند بیکن در کتاب طراحی شهرها:

- همیشه شخص ثانی است که تصمیم می گیرد آیا طرح شخص نخست باقی مانده و تداوم یابد و یا از

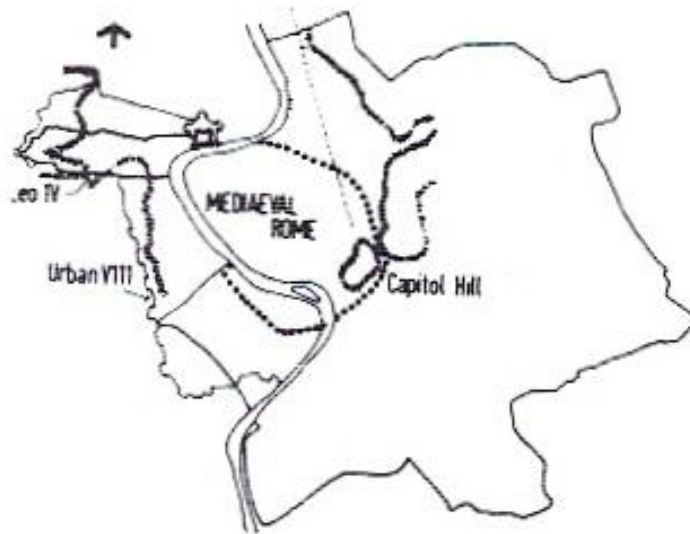
بین رفته و نابود شود. «» مانند تصمیم سان گالو پس از ساخت بیمارستان فوندلینگ به طراحی

برونلسکی

رئسانس

- نوروود يانگ در كتاب «داستان ر»:
 - پايان تاريخ قرون وسطاي شهر ر: با بوني فاجوي هشتم در سال ۱۳۰۳
 - دوره انحطاط: از سال ۱۳۰۳ تا ظهور مارتين پنجم در سال ۱۴۲۰
 - آغاز عصر ميآت مجدد و دوره رئسانس: با ظهور نيكلاس پنجم در سال ۱۴۴۷
- يك و نيم قرن فعاليت هاي شهرسازي پاپ هاي دوره رئسانس از نيكلاس پنجم تا سيكتوس پنجم
- اوچ شكوفايي ر باستاني در عهد امپراتور تراجان (۹۸ - ۱۱۷ ميلادي)
- سيلاب غيرمترقبه در سال ۱۶۲ ميلادي در شهر ر و قحطي و طاعون پيامد آن
- تخيير مكان پايتخت امپراتوري مسيحي (رو) از ر به شهر جديد قسطنطنيه در سال ۳۳۴ ميلادي

شکل ۲۲-۵. رم، حدود تقریبی شهر در قرون وسطی. انهدام و
 یا انسداد قناتهایی که آب مناطق غیر مرتفع تر و بهداشتی تر را
 فراهم می نمودند، از مدت زمانی پیش این مناطق را غیر مسکونی
 ساخته بود. ساکنین رم در منطقه پست تر در خم رود خانه و در
 مقابل سن پتر متمرکز شده بودند. در اینجا آنها در بقایای ابنیه و
 بناهای یادمانی امپراتوری سکنی گزیده و مداوماً سیل و بیماری
 آنها را تهدید می نمود.

رئاس

- غارت و چپاول بربرها در سال ۴۱۰ میلادی به سرکردگی آلاریک ویسیگتی (Alaric the Visigoth)
 - افزایش ویرانی های شهر ه با تجاوزات ژنسرک واندالی در سال ۴۷۶ میلادی
 - واگذاری زمام اداره امور شهر در سال ۴۸۳ به تئودوریک آستروگتی به پیشنهاد امپراتوری روم شرقی
 - «» میات مجدد ه برای مدتی کوتاه و بازسازی آبراه ها و دیوارهای بسیاری از ساقتمان های عمومی
 - سال ۵۴۶ میلادی: حمله دوباره گت ها به سرکردگی توتیلا (Totila) و تسخیر شهر
 - گرگوری اول (Gregory I): نخستین پاپی که رسماً اداره امور شهر ه را عهده دار شد (۶۰۴-۵۹۰) «»
- در امور معنوی، رهبر بدون چون و چرای اروپای غربی و در امور دنیوی، رقیب امپراتور روم شرقی

زناس

- تبدیل تدریجی شهر ره به عنوان مرکز مقدس معنوی امپراتوری ره از سال ۸۰۰ میلادی به بعد
 - برای مدتی نیز به صورت شهری بزرگ و مرکزی زیارتی در اروپای غربی
 - سافت نخستین مصار محله واتیکان توسط لئوی چهارم در سال ۸۵۲، پس از محله های اعراب به شهر
 - بیشترین تخریب های ره در سال ۱۰۸۴ میلادی و در اثر محله و آتش زدن شهر توسط متمدین نورمنی
- گرگوری هفتم
- تصرف بیت المقدس توسط ترکان عثمانی در سال ۱۰۶۵ میلادی
 - جنگ های صلیبی برای آزادسازی سرزمین مقدس « آفرین شانس پاپ ها برای متمدن نمودن دنیای مسیحیت تحت یک شعار واحد

رئاس

- با به پایان رسیدن جنگ های صلیبی پس از سقوط آکره در سال ۱۲۹۲ «»»» طرح جدید سال «بفشودگی» بونی فاپوی هشتم به عنوان وسیله ای برای تمریک اشتیاق مسیمیان و کمک به امکانات مادی پاپ ها از طریق فروش بفشش «» تا قبل از این تاریخ: اعطای بفشودگی تنها به شرکت کنندگان در جنگ های صلیبی و حامیان مالی آن ها
- جشن بفشودگی سال ۱۳۰۰، موفقیتی بی نظیر «» آمد و شد در حدود ۳۰ هزار نفر در روز به شهر ره و ۲ میلیون نفر در آن سال - درآمد حاصل از جمع آوری نذرهای مردم
- جشن بفشودگی در ابتدا به عنوان آغاز قرن جدید ولی بعدها هر ۲۵ سال یکبار
- لزوم زیارت کلیساهای خاص برای استمقاق «بفشودگی»
- طرح های پاپ ها برای تسهیل تردد زائران بین هفت کلیسای اصلی شهر و نیز حفظ امنیت شهر

رئیس

- تأیید سیاست گسترش صنعت زیارت توسط نیکلاس پنجم (۵۵-۱۴۴۷) در آغاز دوره رنسانس در رم
- اعتقاد نیکلاس پنجم و پاپ های دیگر (از بونی فاپوی هشتم تا نیکلاس پنجم) به شکوه و زیبایی بصری ساختمان ها علاوه بر ایمان معنوی مردم برای ایجاد اعتقادات (اسخ و مستمک)
- تخریب بسیاری از ساختمان های رم در اثر زمین لرزه سال ۱۳۲۹- مرگ سیاه در سال ۱۳۴۷- شکوفایی کوتاه در جشن سال ۱۳۵۰
- انتقال قلمرو اسقفی از آوینیون به رم پس از ۶۸ سال غیبت توسط گرگوری یازدهم (۷۸-۱۳۷۰)
- ««« جمعیت: احتمالاً تنها ۱۷ هزار نفر در مصر اورلیان (در دوران قیصرها: بیش از ۱/۵ میلیون نفر)
- نخستین دولت مقتدر و منظم پس از بونی فاپوی هشتم: دولت ما(تین پنجم) (۳۱-۱۴۱۷)

رנסانس

- مضيض شهر ره در حدود سال ۱۴۲۰: انهدام كامل و بارز ره باستان
- بازسازی شهر ره تنها با شروع مرمت كليساها توسط مارتين پنجم
- طراى درب هاى برنزى جديد سن پيتر توسط آنتونيو فيلارته «» نشانگر ورود رنسانس به ره
- تلاش نيكلاس پنجم براى افزودن به مقام و منزلت كليسا با بالا بردن عظمت و شكوه ره جديد
- مراسم جشن سال ۱۴۵۰ تأمين كننده بودجه كافى براى اجراى برنامه مرمت كليساها و بازسازی مزار

شهر

- نقش نيكلاس پنجم در شكل گيرى نهضت رنسانس در ايتاليا با پذيرش و استقبال گرم از روشنفكران مهاجر از قسطنطنيه به ويژه پس از تصرف آن توسط ترکان عثمانى در سال ۱۴۵۳

رسانس

- واقع شدن بخش مسکون شهر در دوره نیکلاس پنجم در زمین های پست کامپو مارتسیو و در خم بزرگ رودخانه تیر و در مقابل قصر سن آنجلو (برای پاپ ها هم فزانه، هم زندان و هم پناهگاهی در مواقع تجاوز یا اغتشاش)
- از زمان نیکلاس پنجم به بعد: دهانه پل در آن سوی قصر، محل تلاقی شبکه گذرهای شهر قرون وسطایی «» در درجه دوم اهمیت در قیاس با شبکه خیابان های اصلی که بعداً به وجود آمده و هفت کلیسای اصلی شهر را به هم پیوند می داد.
- نام محل تلاقی گذرها بر کنار پل در نقشه بوفالدینی در ۱۵۵۱: فوروم پونتیس «» بعدها: پیاتزا دی پونته «» انشعاب پنج خیابان در امتداد گذرهای نامنظم شهر «» مهمترین این خیابان ها: ویا پاپالیس «» بعدها تعریض شده و کورسو ویتوریو امانوئل نام گرفت.

رئاس

- ترغیب مردم برای اسکان در مناطق مرتفع تر متروک شهر توسط نیکلاس پنجم با محاف نمودن پرداخت مالیات در تپه های کوئریناله، ویسمینال و اسکوئیلین در فرمان مارس ۱۴۴۷ و بازسازی آبرسان ویرجین (Aqua virgine)
- عدم انجام اقدامی مهم توسط سه پاپ بعد از نیکلاس پنجم تا سیکتوس چهارم
- آغاز بازسازی شهر توسط سیکتوس چهارم (۸۱۴-۱۴۷۱) چه برای جشنواره ۱۴۷۵ و چه با عواید آن
- برفی اقدامات سیکتوس چهارم: یک طرفه نمودن خیابان ها برای پیشگیری از رخدادهای دوباره
- برفورد افراد پیاده در خیابان های باریک - بازسازی بیمارستان بزرگ سانتو سپیریتو (Santo Spirito)
- رمت آبرسان ویرجین و چشمه تروی (Trevi Fountain) - آغاز عملیات سافتمانی شبکه ای از خیابان های مستقیم برای ارتباط کلیساهای مهم شهر

رئاس

- برنامه ریزی قوی سیکتوس چهارم «« منافع اشخاص تابع منافع عامه «« هر چند غرامت تفریب ساختمان ها باید پرداخت شود اما عاملی به نام ««مرغوبیت» نیز بایستی در نظر گرفته شود. «« ایجاد کمیسیونی برای بررسی تأثیر تغییرات مدود زمین و بهبود وضع خیابان
- بازسازی قصر سن آنجلو و اتصال آن به واتیکان توسط خیابان جدیدی به نام بورگو نوو (Borgo Nuovo) توسط الکساندر ششم (۱۴۹۲-۱۵۰۳)
- تصمیم ژولیوس دوم (جانشین الکساندر ششم) برای باسیلیکای سن پیترو: تفریب کلیسای قدیمی به جای مرمت بافت قدیم ««« سال ۱۵۰۶: بنای پایه سنگی کلیسای کنونی (طراح: برامانتیه) «« کار بیشتر معماران رنسانس از جمله (رافائل و میکل آنژ و بنا نهادن گنبد با شکوه و پایه های همال آن «« اتمام ساخت گنبد در سال ۱۶۲۶

رسانس

- سافت تمامی سن پیتز جدید و متی ملات آن با فرا به های یادمان های باستانی «» فقدان ارزش میراث معماری باستانی در ذهن رومیان
- امدات دو خیابان توسط ژولیوس دوم در دو سوی تیبر: ویا جولیا در شامل چپ رودخانه و پایین تر از پیاتزا دو پونته و ویا لونگارا، به موازات آن در شامل راست رودخانه
- دو پاپ بعدی: لئوی دهم (۱۵۱۳-۲۱) و پاول سوم (۱۵۳۴-۴۹) «» سافت به ترتیب ویا ریپتا و ویا بابوینو به صورت موازی در دو سوی سترادا دل کورسو (جاده اصلی اتصال دهنده پیاتزا دل پوپولو به شهر)
- بهبود وضعیت اطراف پیاتزا دی پونته و سافت ویا تری نیتاتیس (اتصال دهنده پیاتزا به کلیسای سانتا تری نیتادی مونتی) توسط پاول سوم
- سافت پورتا پیای باشکوه در سال ۱۵۶۱ در مصرار قدیمی آرلین و برای پیوی چهارو توسط میکلا آنژ
- اقدام های دیگر پیوی چهارم: اتصال پورتا پیای به تپه غیرمسکون کوئریناله توسط سترادا پیای (اکنون: ویا دل کوئریناله) - سافت ویای بیستم سپتامبر در فاصله سال های ۱۵۵۵ تا ۱۵۶۷

❖ سیکتوس پنجم

- نزدیک یک قرن فاصله بین دوره اسقفی سیکتوس چهارم و سیکتوس پنجم «» بهبود تدریجی وضع شهر
- از مهم ترین دستاوردهای این دوره: ساخت پیاتزای کاپیتول و شروع بازسازی پیاتزا دل پوپولو
- تکوین شکل گیری نهایی شهر (ه) در دوره ۵ ساله اسقفی سیکتوس پنجم (۹۰-۱۵۸۵)
- دومینیکو فونتانا: معمار، شهرساز و مشاور اجرایی سیکتوس پنجم
- اقدامات سیکتوس پنجم:

- ۱- اسکان مجدد جمعیت در تپه های (ه) با فراهم آوردن آب آشامیدنی مستقیم به این تپه ها
- ۲- انسجام بخشیدن به شبکه خیابان های اصلی با مرتبط نمودن کلیساهای اصلی و سایر نقاط کلیدی شهر
- ۳- خلق وحدت و انسجام صوری میان سافتمان های ناهمگون ماشیه خیابان ها و فضاهای عمومی

رسانس

❖ سیکتوس پنجم

- کار بر روی آکوا فلیچه و سترادا فلیچه، بلافاصله پس از روی کار آمدن
- شروع به ساخت کاف لاتران و باسیلیکا
- عملیات زهکشی مرداب های پونتیه با مدود دو هزار کارگر
- بنا نهادن آکوا فلیچه بین سال های ۸۹-۱۵۸۵ به منظور آبرسانی به تپه های کوئریناله، ویمینال و اسکوئیلین
- قسمتی از آبرسان آکوا فلیچه تشکیل شده از آبرسان های قدیمی آکوا ماچا و آکوا کلاودیا - طول: بیش از ۱۶ مایل - به علت شیب تند، ۷ مایل به صورت محلق و ۷ مایل به صورت قناتی در زیر زمین - تأمین روزانه بیش از ۴ میلیون گالن آب
- وجه تسمیه **آکوا فلیچه**: نام اصلی سیکتوس پنجم، **فلیچه پرتی** (Felice Peretti) بود.

رسانس

❖ شبکه خیابان ها

- انسجام شبکه خیابان های اصلی و تبدیل آن به یک سیستم جامع و کامل آمد و شد توسط سیکتوس پنجم و ارتباط هفت کلیسای زیارتی شهر ره « تمقق آرزوی سیصد ساله بونی فاپوی هشتم برای تبدیل ره به پایتخت باشکوه مسیحیت

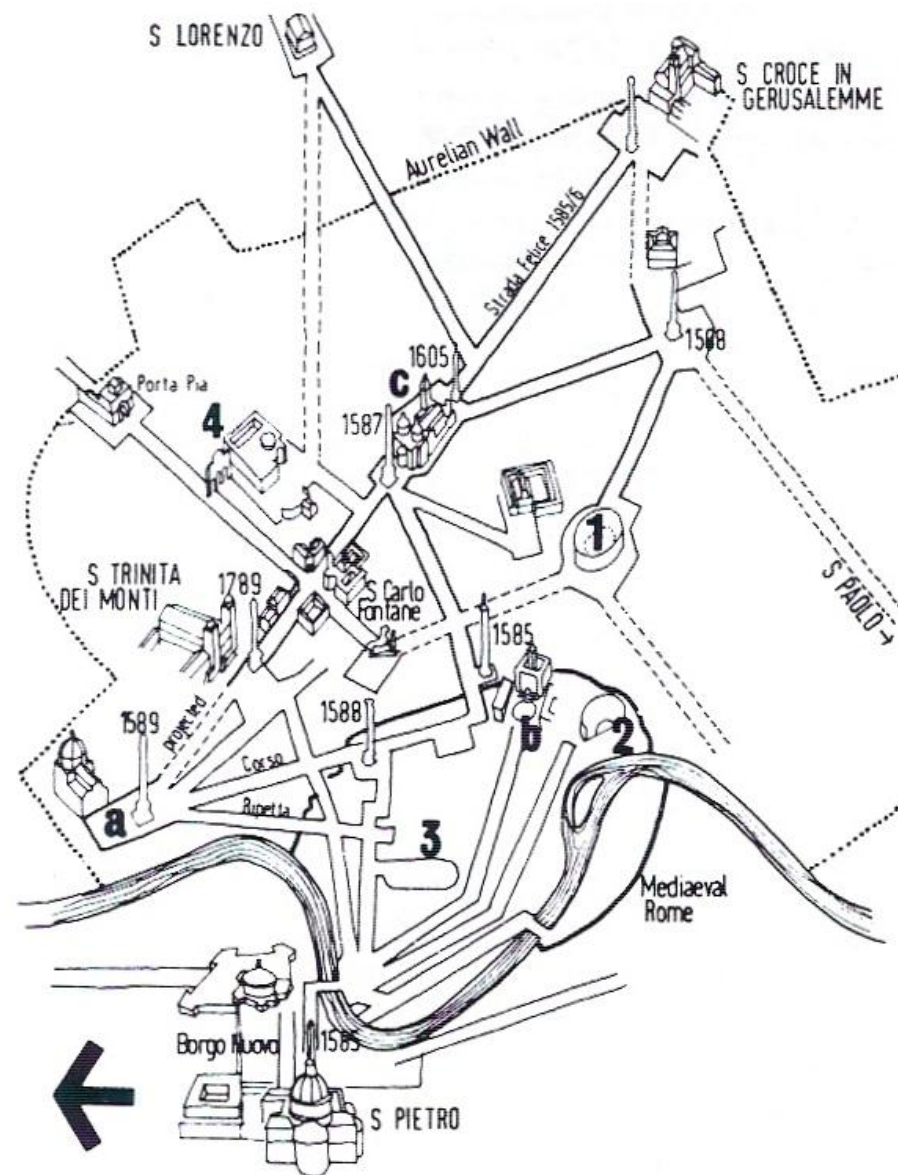
- هفت کلیسای زیارتی شهر ره:

پنج کلیسای اصلی شهر ره

- ۱- سن پیترو در واتیکان (سن پیترو)
- ۲- سن ژان در لاترانو
- ۳- سانتا ماریا ماجیوره
- ۴- سان پائولوفوری له مورا
- ۵- سان لورنتسوفوری له مورا
- ۶- سانتا کروچه در اورشلیم
- ۷- سان سباستیانو

شکل ۵-۲۳. نقشه شهر رم که خیابانهای اصلی شهر را در رابطه با کلیساهای اصلی و یادمانهای مهم باستانی نشان داده و وسعت رم قرون وسطی را بوسیله خطوط تیره تر مشخص می دارد. راهنما: ۱- کلسیوم. ۲- تئاتر مارچلو. ۳- پاتزا ناونا. ۴- بقایای حمام دیوکلتسیان. a، پیاتزادل پوپولو. b، کاپیتول پیاتزا. c، سانتاماریا ماجوره.

ستونهای یادمانی سیکتوس پنجم نیز همراه با تاریخ بر پائی در نقشه دیده می شوند. خیابانهایی که به دستور و تحت نظارت وی بنا شده اند نیز با خطوط تیره تر نشان داده شده است، طرحهای اجرا نشده وی توسط خطوط مقطع، مشخص گردیده اند.

رژئانس

❖ شبکه خیابان ها

- هدف سیکتوس پنجم علاوه بر تسهیل مراسم مذهبی: ایجاد خیابان های جدید به علت نقش آن ها در رشد و توسعه مناطق غیرمسکون شرق و جنوب شرقی که دارای اقلیم مناسب تری بودند
- اعتقاد برخی از نظریه پردازان بر تنها نقش مذهبی و تشریفاتی خیابان های ارتباطی بین کلیساها (که توسط برخی دیگر رد شده است)
- مقایسه دستاوردهای سیکتوس پنجم در رم و ناپلئون سوم در پاریس در دو دهه میان ۱۸۵۰ تا ۱۸۷۰:
 - هر دو مکان مستبدي بودند
 - سیکتوس، فونتانا و ناپلئون، هاسمان را در اختیار داشت
 - هر دو یک شبکه خیابان های اصلی برای شهر باستانی خود ایجاد نمودند
 - هر دو در زمان به قدرت رسیدن طرح هایی برای بهبود وضع شهر داشتند
- تحریف دستاوردها: بلوارهای پاریس دارای نقش صرفاً نظامی - خیابان های رم دارای نقش صرفاً مذهبی

رئاس

❖ شبکه خیابان ها

- پایه گذاری سیستم جدید تردد شهر ره بر اساس استرادا فلیچه (ساخت در نخستین سال پایی سیکتوس پنجم) که از جنوب شرقی تا شمال غربی شهر ره کشیده شده بود. « اتصال سانتا کروچه به طور مستقیم به پیاتزا دل پوپولو
- استقرار ستون های یادبود توسط سیکتوس پنجم در نقاط مختلف شهر برای اطمینان از دنبال نمودن اقدامات خود: چهار ستون یادبود در محل های زیر:
 - ۱- در محل تقاطع سه خیابان اصلی که به پیاتزا دل پوپولو ختم می شدند
 - ۲- در ضلع شمال غربی سانتاماریا ماجوره در استرادا فلیچه
 - ۳- در مقابل سن ژان در لاترانو
 - ۴- در مقابل سن پیتر (مهم ترین از نظر تأثیر بعدی آن) « در آن زمان هنوز تکمیل نشده بود.
- امدات ویا پانیسپرنا

❖ کیفیت محیط زیست

- اقدامات سیکتوس پنجم برای بهبود وضعیت بهداشت شهر:

- افزایش تولید آب آشامیدنی شهر

- فراهم آوردن گاری های فاکروب، برای جمع آوری و حمل زباله منازل

- بهبود وضعیت سیستم دفع فاضلاب شهر

- ساخت حمام های عمومی

- وجود مشکل بیکاری در شهر (ر) علیرغم ایجاد اشتغال برای هزاران نفر در برنامه های سرمایه گذاری

دولتی سیکتوس پنجم «»» تصمیم سیکتوس پنجم برای تبدیل کلسئوم به کارخانه ریسندگی پشم در

آخرین سال حکومت خود

- بازسازی (ر) با مرگ سیکتوس پنجم به پایان نرسید...

❖ پیاتزا کاپیتول

- تپه کاپیتول، معروف ترین تپه از میان هفت تپه شهر (ه)، مقر سنا (هیأت حاکم (ه) باستان) و نخستین مکان مذهبی شهر
- ویرانی ساختمان های باستانی شهر از قرن ۸ تا ۱۲ میلادی «انتقال بازار و به همراه آن مقر حاکم شهر از فوروم هولیفوروم به کاپیتول» تبدیل کاپیتول به مرکز سیاسی (ه) قرون وسطی
- وجود کاخ کاپیتول (بعدها به نام پالاتسو دل سناتوره) در سال ۱۱۴۵ بر تپه کاپیتول و مرمت آن در سال ۱۲۹۹ «در سال های بعدی به عنوان عمارت شهرداری قرون وسطی و سپس دژ یک فئودال با برج و باروهایی در اطراف آن و یک برج مرتفع مرکزی
- نقل مکان مسئولین شهری از کاخ کاپیتولین به کلیسای سنتا ماریا در آراچلی (ساخت در سال ۱۲۹۰) به علت بیش از حد مخروبه شدن کاخ کاپیتولین در سال های نخستین قرن پانزدهم
- تبدیل بنای موجود در مجاورت پالاتسو سناتوره به پالاتسو کانسرواتوری توسط نیکلاس پنجم در سال

رנסانس

❖ پیاتزا کاپیتول

- آغاز جمع آوری مجسمه های مرمرین باستانی و به نمایش گذاردن آن ها در کاپیتولین در زمان سیکتوس چهارم و از سال ۱۴۷۱
- تهیه نقشه های ایجاد میدانی یادمانی بر تپه کاپیتولین در عهد پاپ پاول سوم «» میکل آنژ در سال ۱۵۳۷ مسئول اجرای آن گردید.
- میکل آنژ، احتمالاً تواناترین هنرمند ایتالیایی مسلط بر هنرهای مختلف دوره رنسانس
- استقرار مجسمه مارکوس آئورلیوس (تنها مجسمه سواره باقیمانده از عهد روم باستان) بر روی پایه طراحی شده توسط میکل آنژ به عنوان تمرکز بصری کاپیتول در سال ۱۵۳۸

رئاس

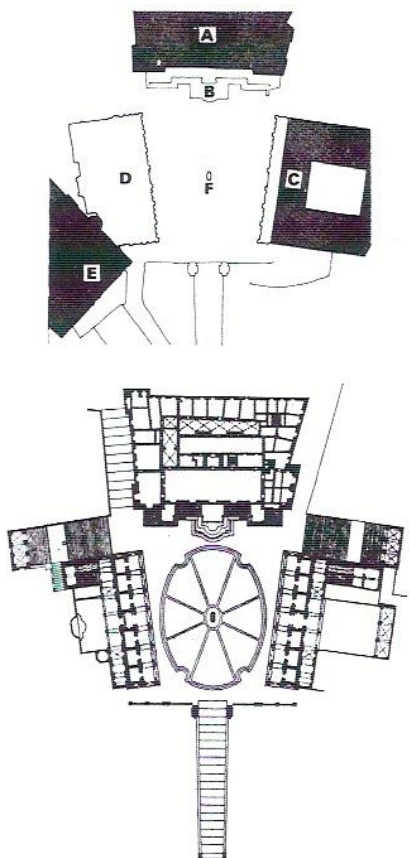
❖ پياتزا كاپيتول

- شش هدف اصلي ميكل آنژ در كاپيتول (از نظر توماس اشبي):

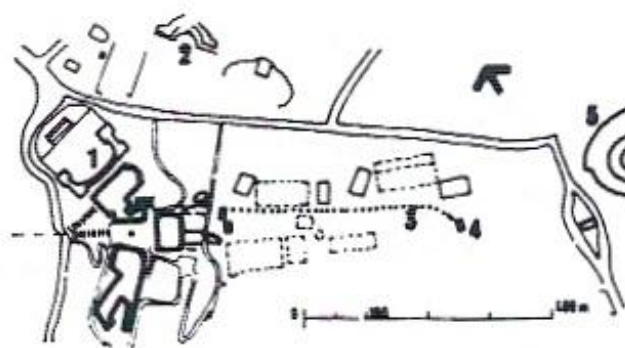
- ۱- پالايش و ساده سازي پالاتسو دل سناتوره و مذف باروهای كنگره دار و برج های قرون وسطايي گوشه های آن و ايجاد طرح و نمايي جديد براي اين بنا
- ۲- پاكسازي تمامي منطقه مخازه ها، خانه ها و تمامي کاربري های نامناسب و بسياري مفروبه ها و ويرانه ها
- ۳- بازسازي پالاتسو كنسرواتوري و مذف هويت و ماهيت قرون وسطايي سافتمان و ايجاد نمايي مناسب و مطابق با نماي پالاتسو دل سناتوره
- ۴- ايجاد كافي جديد بر محوري كه از مركز و برج پالاتسو سناتوري و مجسمه ماركوس آئورليوس گذشته در تقارن و متعادل با پالاتسو كنسرواتوري باشد
- ۵- بنای پله های جديدي براي ارتباط با پياتزا از طريق محور اصلي
- ۶- استفاده از مجسمه ماركوس آئورليوس به عنوان تمرکز بصري پياتزا

❖ پياتزا كاپيتول

- ابداع ميكل آنژ: استفاده از يك مجسمه به عنوان مركزيت بصری پياتزا «» كاپيتولين پياتزا، نخستين ميدان يادمانی است كه بعدها در ساير كشورهای دوره رنسانس به وجود آمد.
- كاپيتولين پياتزا يك فضای كاملاً بسته نبود «» سه سافتمان آن ايجاد كننده فرمی ذوزنقه ای و ضلع چهارم به صورت يك سری پله كه در قسمت بالا پهن تر و در قسمت پايين باریك تر بودند.
- پياتزا كاپيتولين، فضایی كوچك: فاصله میان سافتمان های دو طرف آن: از ۱۳۳ تا ۱۸۱ فوت
- ايجاد پرسپكتیو كاذب توسط ميكل آنژ «» اهمیت چند برابر پالاتسو دل سناتوره
- یکی از مهم ترین ابعاد پياتزای كاپيتول: نمونه طرازی زمین: فرم بیضی وسط و شكل ستاره ای دو بعدی سطح آن و همچنین امتداد سه بعدی پله های پیرامون آن، باعث و مدت و پیوستگی طرح

شکل ۵-۲۶. رم، کاپیتول پیاتزا قبل از بازسازی منطقه و جزئیات طرح سه ساختمانی که فضای جدید را بوجود آورده اند (سمت راست) راهنما: A، پالاتودل سناتوره قرون وسطی که بعضی از قسمتهای آن بر خرابه های تابولا روم، فوروم رومانوم باستانی بنا شده است. B، الحاقات دوره رنسانس، نمای جدید شمال شرقی. C، پالاتود کانسرواتوری که میکل آنژ نمائی جدید برای آن طراحی نمود. D، بنای جدید موزه کاپیتولین. E، کلیسای باستانی سانتاماریا در آراچلی. F، مجسمه مارکوس آنورلیوس.

شکل ۵-۲۵. رم، محل کاپیتول پیاتزا در رابطه با فوروم رومانوم باستانی، این نضا یکی از بهترین نمونه های شهرسازی دوره رنسانس بوده و به خوبی جهت فضا بسوی منطقه شهر قرون وسطائی و پشت نمودن آن به مرکز باستانی رم محسوس است. راهنما: ۱- بنای یاد بود مدرن و یکتور امانوئل. ۲- نیمدایره شمال شرقی فوروم تراجان. ۳- ساکرا ویا در میان فوروم رومانوم. ۴- طاق تیتوس. ۵- کلسیوم. (بمنظور بررسی جزئیات مرکز باستانی رم به شکل ۳-۱۰ و ۳-۱۲ رجوع شود.)

رئاس

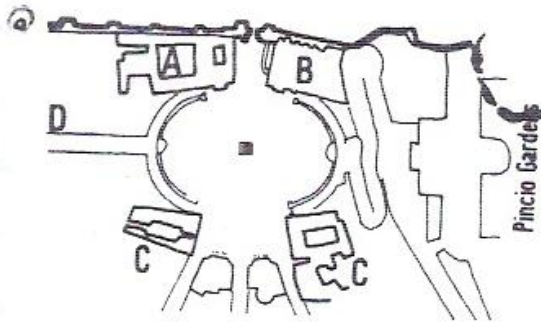

❖ پیاتزا دل پوپولو

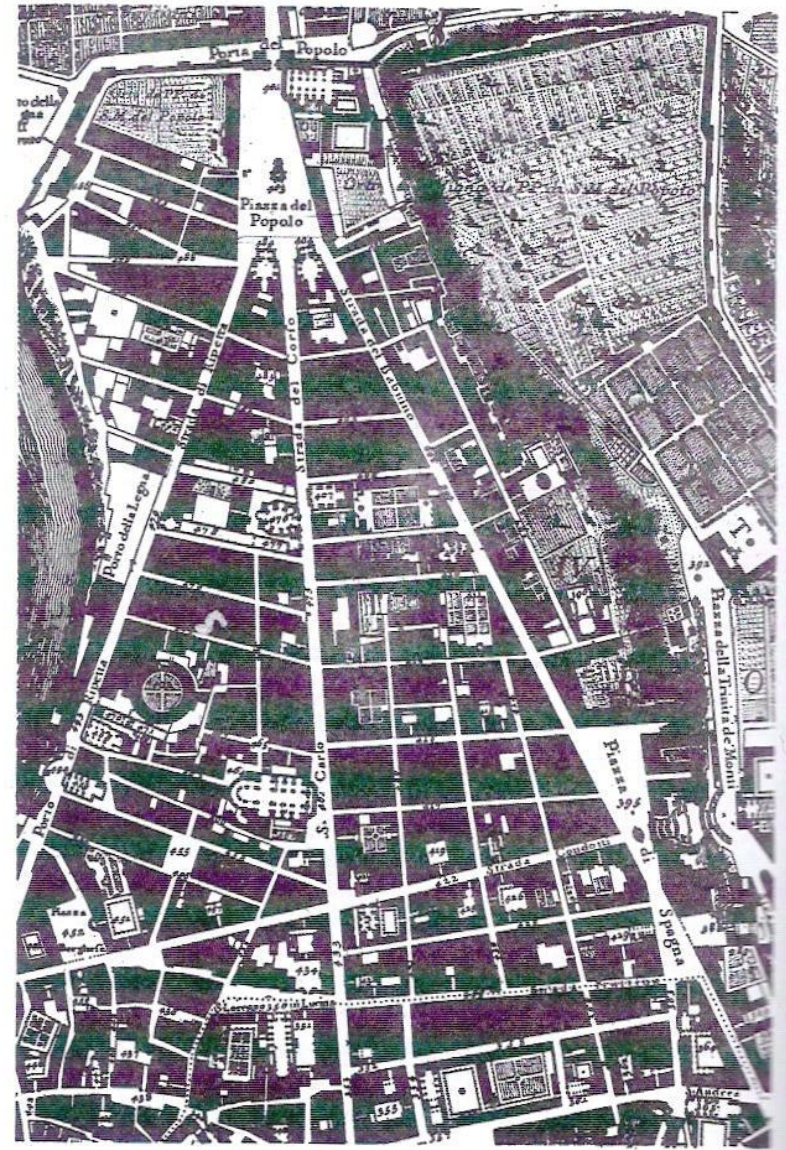
- واقع در ضلع شمالی شهر، بین رودخانه تیبر در غرب و شیب های تند مونت پینچیو در شرق
- عبور جاده ارتباطی اصلی ویا فلامینیا از میان این منطقه باریک
- آغاز ویا رپیتا از آن و عبور از کنار تیبر
- آغاز بازسازی منطقه پیاتزا دل پوپولو به منظور تبدیل آن به مدفل چشمگیری برای شهر در سال ۱۵۱۶ و تحت نظر لئوی دهم با بنای یک راه جدید به نام ویا بابوینو - بازسازی آن به شکل کنونی ۳۰۰ سال طول کشید
- سافت ستون یادبودی از سنگ گرانیت قرمز رنگتوسط فونتانا برای سیکتوس پنجم به عنوان کانون بصری در مرکز پیاتزا در سال ۱۵۸۹
- آغاز سافت دو کلیسای گنبد دار ضلع جنوبی پیاتزا در سال ۱۶۶۲ بر اساس طرح راینالدی و اتمام آن ها توسط بیرنینی و کارلو فونتانا
- طراحی سه ضلع دیگر پیاتزا توسط معمار و شهرساز فرانسوی، والادیه در سال های ۲۰-۱۸۱۶

شکل ۲۸-۵. رم، پیاژادل پوپولو و سه خیابان اصلی جنوب آن که به مرکز شهر متصل می شوند براساس نقشه تولی متعلق به سال ۱۷۴۸. (نقشه رو به شمال بوده و تیبر در سمت چپ نقشه می باشد.) این نقشه پیاژا را در یکی از مراحل میانی آن و قبل از اصلاحات انجام شده در سالهای ۱۸۱۶ تا ۱۸۲۰ توسط پیوی هفتم نشان می دهد.

منتهی الیه جنوب غربی نقشه، رم قرون وسطی را نشان می دهد. خیابانهای باریک و بدون فرم خاص در تقابل مستقیم با خیابانهای شطرنجی و منظم منطقه توسعه یافته دوره رنسانس در فاصله میان بلندیهای پنچو و رودخانه تیبر می باشد. پله های اسپانیایی که در شکل ۲۹-۵ نیز دیده می شوند در پائین نقشه و سمت راست آن و در منتهی الیه سترادا کوندولی قرار گرفته اند.

شکل ۲۷-۵. رم، فرم نهائی پیاژادل پوپولو که در قرن نوزدهم و براساس طرح والادیر (۱۸۱۶-۲۰) تکمیل گردید، یک کلیسای جدید (A) براساس طرح سانتاماریادل پوپولو (B) ساختمانهای جدید (C) دو سوی کلیساهای هم شکل و یک سری پلکان و شیب هائی به طرف باغ پنچوبه تمامی طرح انسجام بخشیده است. بعدها نیز یک خیابان از روی تیبر گذشته (D) و بدین ترتیب محور شرقی غربی را تکمیل نمود.

زناس

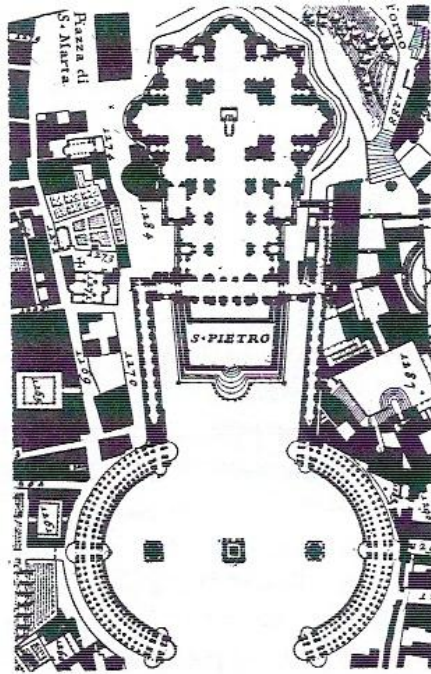

❖ پياتزا ناونا

- سافت خانه ها، كافه ها و كليساهای پياتزا ناونا دقيقاً بر اساس طرح استادیومی که امپراتور دوميتيان (۹۶-۸۱ ميلادی) آن را بنا نهاد.
- شکل گيری سازمان فضايی نهايی پياتزا در سال های ۵۱-۱۶۴۷ توسط برنینی
- پياتزا در برگيرنده سه فواره بسيار زیبا با فرمی غنی

❖ پياتزای سن پيتر

- سافت كليسای اعظم سن پيتر در فاصله سال های ۱۵۰۶ تا ۱۶۲۶ «» اما فاقد یک صمن ورودی مناسب تا اينکه برنینی در سال های ۶۷-۱۶۶۵ دو بخش مهم یک مجموعه پياتزای سه بخشی را به اجرا درآورد «»» پياتزا رتا، مستقيماً در مقابل كليسا و پياتزای وسیع اوبليکوا (ممدود شده با ردیف ستون های به شکل نیمدايره)
- عدم تکميل سومین قسمت این پروژه: پياتزا روستیکوچی
- طرازی برنینی با گنجاندن ستون يادبود بر پا شده توسط سيکتوس پنجم (۱۵۸۳) و فواره سافته شده توسط مادرنا (۱۶۱۳)

شکل ۵-۲۹. رم، پیاتزای سن پتر (شمال در سمت راست نقشه است). شهر واتیکان، سن پترز را در برگرفته و تا وسط پیاتزای بیضی شکل ابلیکو در شرق گسترش می یابد. رود خانه تیبر در ۶۵۵ یاردی شرق و در جنوب نقشه و در وسط و یادل کونچیلیاتسیونه قرار گرفته است، و خیابانی است که تا حدودی همان عملکرد پیاتزای روستیکوچی که برنینی طراحی نموده ایفا می کند. هم این فضا و هم کلیسا بسیار وسیع می باشند. پیاتزارتا در مقابل نمای شرقی ۴۱۰ فوت عرض داشته و عرض آن در پیاتزای ابلیکو به ۳۰۰ فوت کاهش یافته و ۳۲۰ فوت نیز طول دارد. پیاتزا بلیکو خود یک بیضی کامل نیست بلکه از دو نیمه دایره به شعاع ۲۶۰ فوت که مستطیلی را در میان داشته تشکیل شده و عرض آن در مجموع ۶۵۰ فوت است.

شکل ۵-۲۴. رم، بخشی از نقشه نولی مربوط به سال ۱۷۴۸ که منطقه میان رود خانه تیبر و پیاتزانائونا را نشان می دهد (نقشه رو به شمال است). این منطقه پست، بخشی از کامپو مارتنیو باستانی بوده که از چند بخش هر چند نامربوط اما طراحی شده تشکیل شده بود و بسیاری از یادمانهای معماری دوره های بعدی را در خود جای داده است.

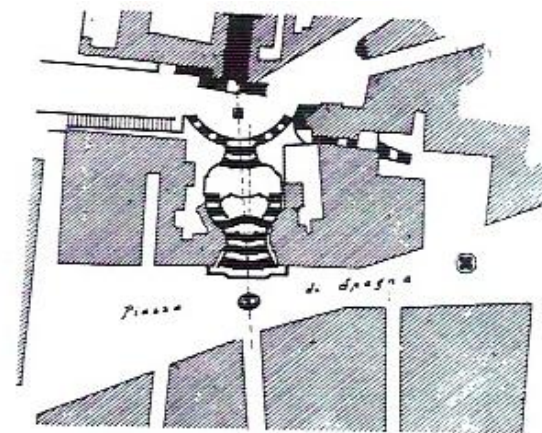
رئاس

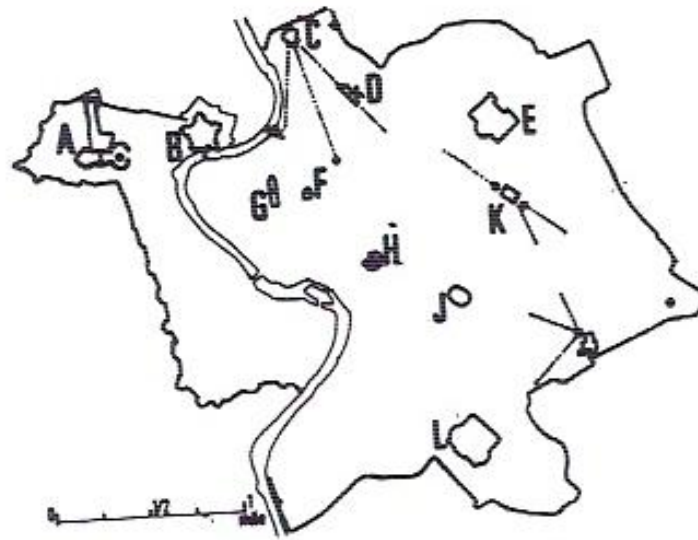

❖ پله های اسپانیایی

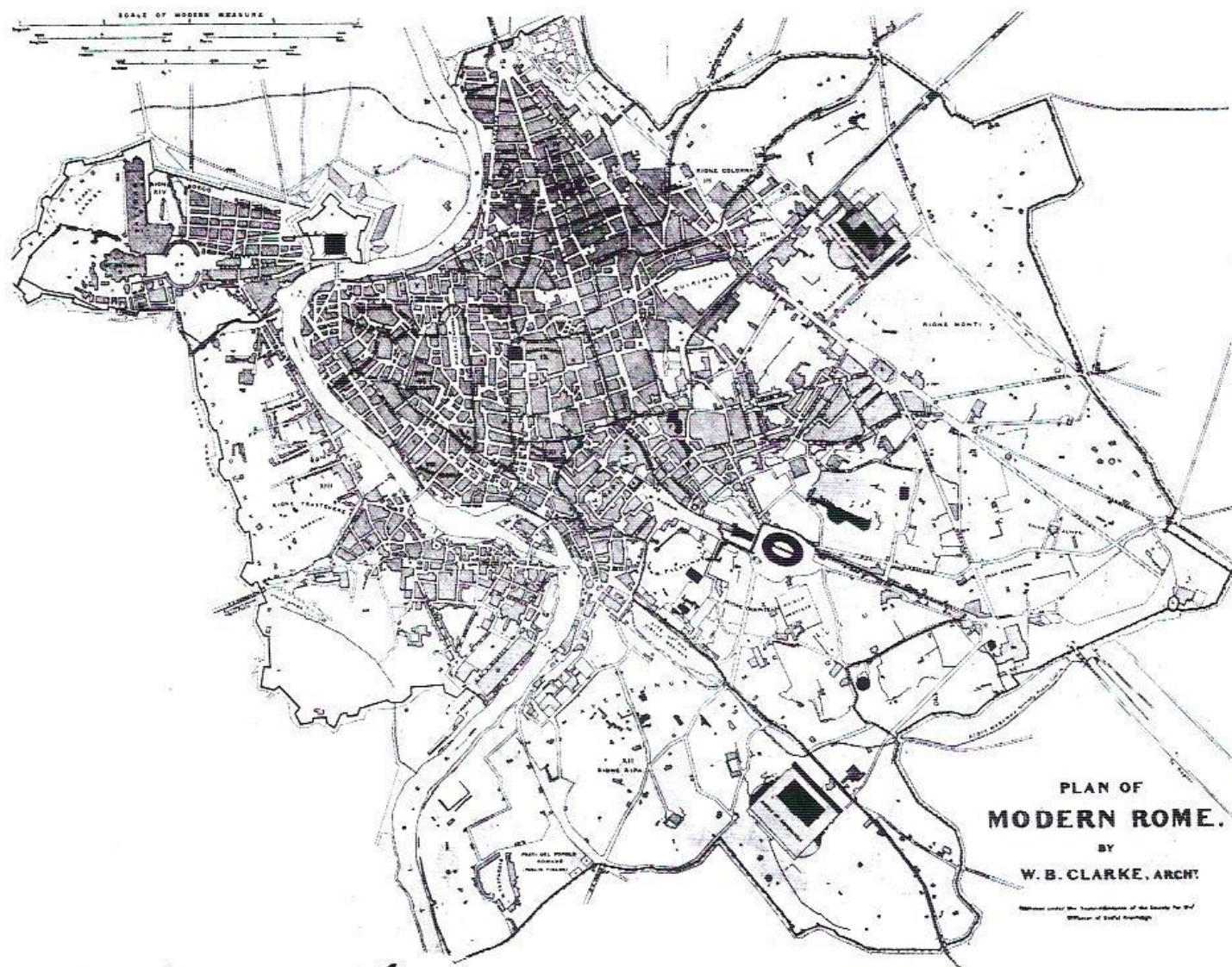
- ۱۳۶ پله ای که پیاتزای اسپانیایی را به کلیسای سانتا ترینتا دی مونتی متصل می کند
- سافت توسط الکساندرو اسپکی و فرانچسکو دی سانتیس در سال های ۱۷۲۱ تا ۱۷۲۵
- گفته های پاول زوکر:
- نمایش اوج تأثیر صحنه پردازی بر شهرسازی رومی در مقیاسی وسیع تر
- شناسایی طبیعت و ارتباط دو فضای باز در دو سطح مختلف به کمک تصور فضایی شهرسازی
- تنها مورد در تاریخ شهرسازی که پله ها تنها به فضایی باز در مقابل یک بنای یادمانی (هنمون نشده بلکه خود نقطه ثقل فضایی به شمار می روند.
- تخییر زیرکانه محور تقارن پله ها در قسمت بالا تا ستون یادبودی که در مقابل کلیسا بنا شده دقیقاً در محور تقارن قرار گیرد

شکل ۵-۳۰. رم، پلکان اسپانیائی که پائزادی اسپانیا را به
کلیسای سانتا ترینیتادی مونتی در شیب تپه پینچو متصل
می نماید.

شکل ۳۱-۵. راهنمای نقشه مدرن رم مربوط به قرن هجدهم. A، سن پیتروز واتیکان. B، کاخ سانت آنجلو (مقبره هادریان). C، پیاتزادل پوپولو. D، پیاتزای دی اسپانیا. E، حمامهای دیوکلیتیان. F، پانتئون. G، پیاتزانائونا. H، پیاتزای کاپیتول. J، کلیسوم. K، سانتاماریا ماجوره. L، حمامهای کاراکالا (ستونهای یادبود سیکتوس پنجم با دایره ای توپر مشخص شده اند).

شکل ۵-۳۲. رم، نقشه مدرن که در سال ۱۸۳۰ توسط جامعه
نشر دانش مفید منتشر گردید.

رئاس

□ ونیز

- تاریخ پایه گذاری شهر ونیز همچون رم به افسانه ها بر می گردد ««« استقرار اسکان های روستایی در این مکان که مجموعه ای از جزایر قابل دفاع در منتهی الیه شمال غربی دریای آدریاتیک در قبل از نیم روز ۲۵ مارس ۱۴۲۱
- واقع در منطقه ای مداب مانند ماصل از تجمع آبرفتی سه رودخانه قدیمی
- ونیز در ابتدا به عنوان مستعمره رونا (Ravenna) و بیزانتین و به تدریج تبدیل به یکی از قدرت های مهم مدیترانه ای دارای موقعیت استراتژیک بر سر مهم ترین آبراه های تجاری
- هنری پیرنه در کتاب شهرهای قرون وسطایی: شکوفایی تجارت ونیز مرهون امپراتوری بیزانتین
- استفاده مثبت ونیزی ها از ضعف های ظاهری موقعیت مکانی مجمع الجزایر برای کنترل رشد شهری: اختصاص هر جزیره به عملکردی خاص «« بعدها آمیخته شدن بسیاری از جزیره ها به عنوان مجموعه ای منسجم
- ونیز قرن بیستم دیگر یک جزیره نیست: اتصال با خشکی از طریق خط آهن به طول ۳۰۰۰ مایل (تکمیل در سال ۱۸۴۶) و امداد جاده ای در سال ۱۹۳۱

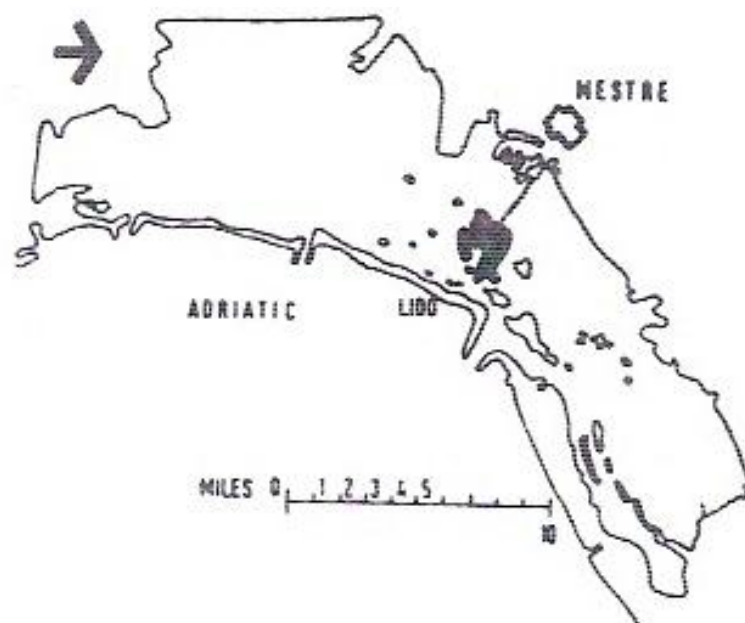
رئاس

❑ ونیز

- وجود ۱۷۷ کانال به طول مجموعاً ۲۸ مایل در سطح جزیره برای تسهیل تردد مسافری و کالاها
- شبکه ای پیچیده و پر پیچ و خم از کوچه ها، خیابان ها و گذرهای پیاده «» عدم تناسب با زندگی شهری مدرن، اما دارای منظر شهری قرون وسطایی بی نظیر دست نفورده تا امروز

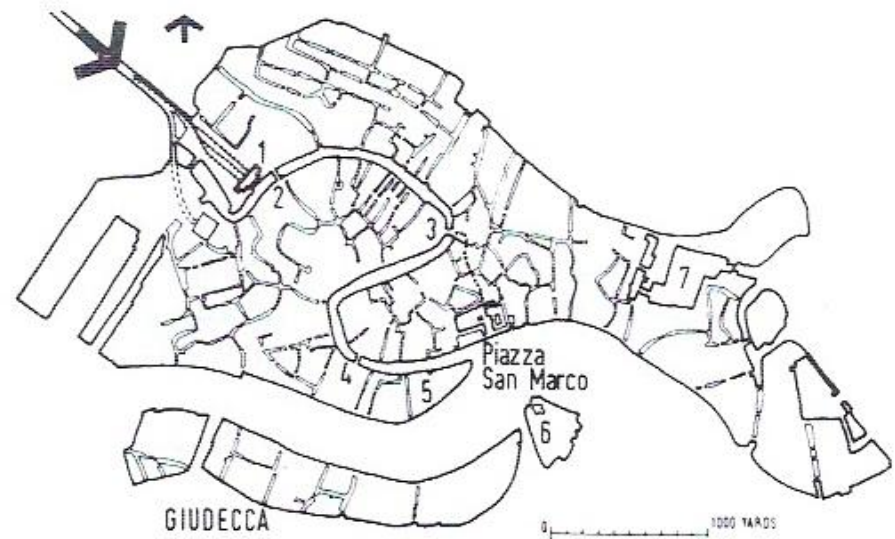
❖ گران کانال

- آبراه استثنایی ونیز
- دنبال کردن مسیر رودخانه باستانی آلتو توسط این کانال
- دارای سه خم تند اما باشکوه در مسیر ۲ مایلی خود از میان شهر
- حداکثر فاصله میان سافتمان های دو طرف کانال: ۷۶ یارد و حداقل ۴۰ یارد
- دسترسی عموم به شامل گران کانال تنها از طریق سه پل روی آن، استیشن، ریالتو و آکادمیا و به صورت محدود در باراندازها و اسکله ها
- بهترین منظره برای قایق سواران در مرکز به سوی پایین: کاخ دوچ که به پیاتزای سن مارکو متصل است

شکل ۳۳-۵. ونیز، جزایر شهر در میان مرداب. راه ارتباطی
مستقر به جزایر توسط خطوط مقطع نشان داده شده است.

شکل ۵-۳۴. ونیز، نقشه عمومی شهر که راه ارتباطی مستره در بالا و سمت چپ آن دیده می شود. راهنما: ۱- ایستگاه قطار. ۲- پل استیشن بر روی گراند کانال. ۳- پل ریالتو. ۴- پل آکادمیا. ۵- سانتاماریا دلا سالوته. ۶- سن جورجیو ماجوره. ۷- آرسنال (گراند کانال، مهمترین گذر شهر دقیقاً در غرب پیاتزای سن مارک فرم یک S معکوس را به خود می گیرد).

رئاس

□ ونیز

❖ گرانڈ کانال

- تقسیم ونیز به ۶ قسمت در دو سوی گرانڈ کانال و جزیره گیودیکا «» ابتدا به صورت جزایری مشخص اما امروزه به صورت یک فرم شهری منسجم «» هر منطقه دارای یک پیاتزای مستقل (علاوه بر پیاتزای سان مارکو)

❖ پیاتزای سان مارکو

- یکی از زیباترین مجموعه های کالبدی تاریخ شهرنشینی
- تشکیل شده از دو پیاتزای پیوسته: پیاتزای اصلی در مقابل بازلیکای سنت مارک و پیاتزا که آن را به ساحل مرداب متصل می کند
- ناقوس سن مارک به صورت منفرد در فضای باریک میان دو پیاتزا
- وجود یک پیاتزای کوچک دیگر در ضلع شمالی بازلیکا
- در زمان اسکان اولیه ونیز: این مکان محل استقرار بازار شهر

رئاس

□ ونیز

❖ پیاتزای سان مارکو

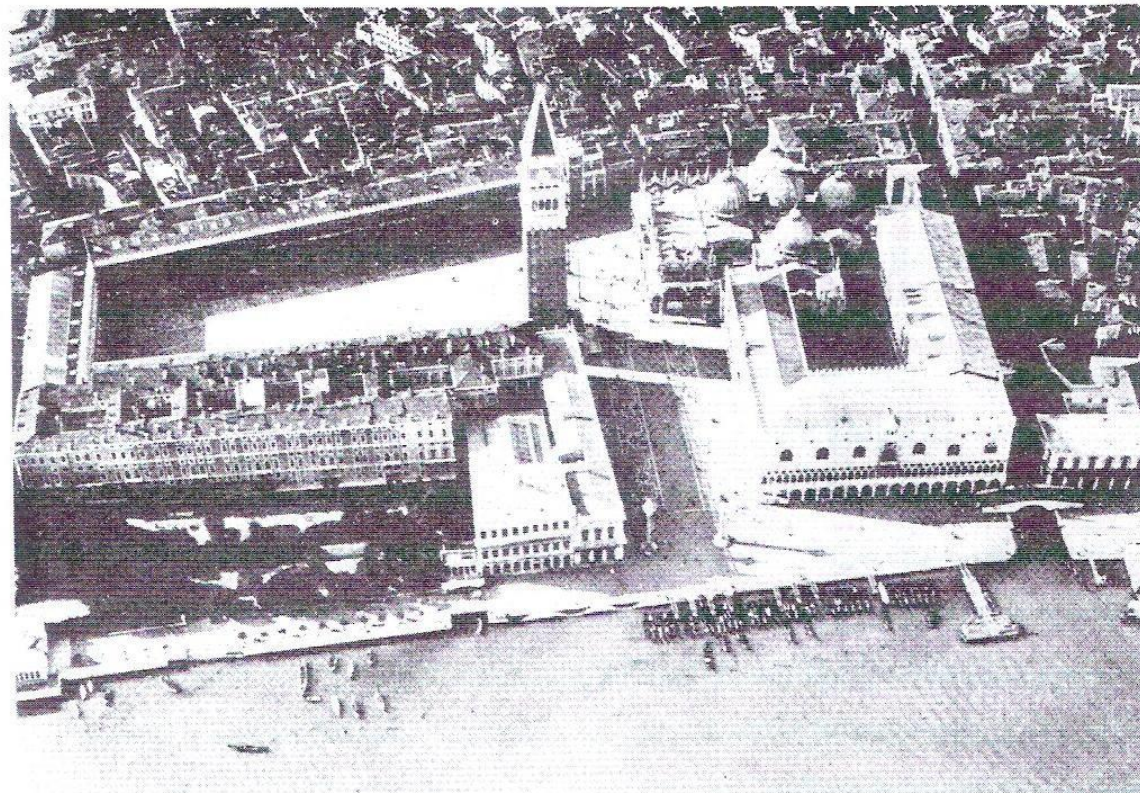
- تبدیل به مهم ترین مرکز شهر از سال ۸۲۷ میلادی که معبد سن مارک (که ابتدا عبادتگاه فصوصی دوج بود) به صورت مقبره ای درآمد که سنت مارک در آنجا به خاک سپرده شد
- بازسازی کاخ دوج در فاصله سال های ۱۳۰۹ تا ۱۴۲۴ «اکنون به همراه بازیلیکای سن مارک، تشکیا دهنده ضلع شرقی پیاتزای اصلی و پیازتا
- هویت کنونی پیاتزا پس از بنای پروکوراتی وچی در سال های ۱۴۸۰ تا ۱۵۱۷
- بازسازی ناقوس چوبی ساخته شده در سال ۸۹۸ به صورت بنای آجرین در سال های ۱۳۲۹ تا ۱۴۱۵
- تحریرض فضا «» ناقوس سن مارک به عنوان یک بنای منفرد
- ساختمان یک کتابخانه در ضلع غربی: طراهی توسط سن ساوینو در سال ۱۵۳۶- در سال ۱۵۸۴ طراهی توسط اسکاموتسی - در سال ۱۶۴۰ تکمیل توسط لانگنا
- تکمیل پیاتزای اصلی در سال ۱۸۱۰ و پس از بنای فابریکانوا در ضلع غربی آن

رسانس

□ ونیز

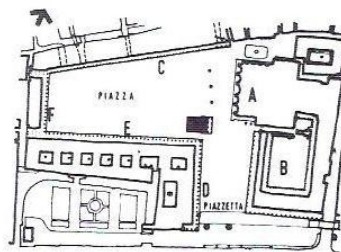
❖ پیاتزای سان مارکو

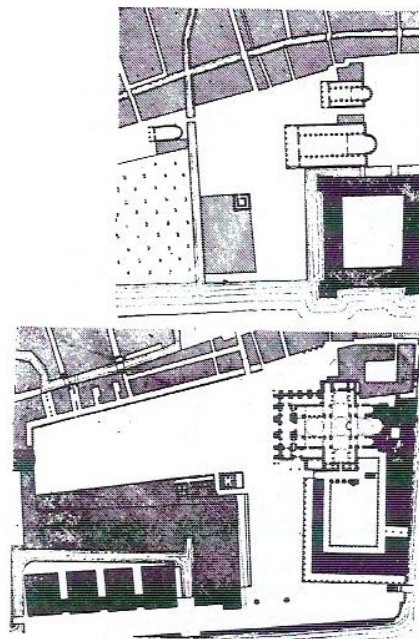
- برافراشته شدن سه میله پرچم در مقابل سن مارک در سال ۱۵۰۵
- سنگفرش زمین به عنوان عامل انسجام دهنده طرح در سال های ۳۵-۱۷۲۲
- فرو ریختن ناقوس در سال ۱۹۰۲ و انهدام معبد کوچک پایین آن « بازسازی موفق هر دو بنا

شکل ۵-۳۵ و ۵-۳۶. ونیز، عکس هوایی پیاتراز سنت مارک از جنوب و نقشه راهنما که در همان جهت قرار دارد. راهنما: A، بازلیکای سنت مارک، B، کاخ دوج، C، پروکوراتیه و کتیه، D، کتابخانه، E، پروکوراتیه نوا، F، فابریکانوا. برج با رنگ سیاه در نقشه نشان داده شده است. بقیه ساختمانها و طرح طبقه همکف آنها نیز توسط خطوط ممتد نشان داده شده است.

عکس هوایی تفاوت عمده میان حجم سازی منظم و دقیق و هماهنگی معماری فضاها را پیاتراز با الگوی رشد ارگانیک ساختمانهای پیرامون آن را نشان می دهد.

شکل ۳۷-۵. ونیز، در مرحله میانی توسعه پاترای سن مارک فرم نهائی و کنونی آن در شکل ۳۵-۵ و ۳۶-۵ به نمایش گذاشته شده است.

بالا. نقشه اواخر قرن دوازدهم. یک فضای چند عملکردی در مقابل بازیلیکای باستانی هم به عنوان بازار اصلی و هم محل گرد همآئیهای عمومی در شهر عمل می کند. ناقوس که در سال ۸۸۸ بنا شده در منتهی الیه جنوب غربی به بنا چسبیده بود. کاخ دوج ماهیتاً قلعه ای قرون وسطائی بوده که پیرامون آنرا کانالی چون خندق احاطه نموده بود.

پائین. پاترا در اوایل قرن شانزدهم و قبل از بازسازی ضلع جنوبی آن به صورت پروکورتیه نوا و عقب نشینی آن که سبب شد ناقوس از ساختمانها جدا و منفک شود. در این زمان مکان کنونی پاترا تثبیت گردید، اما بنای فابریکانوا در منتهی الیه غربی آن تا سال ۱۸۱۰ تکمیل نشده بود.

شکل ۵-۳۸. ونیز، میدانهای فرعی و گذرهای فضاهای پیاده که در فاصله میان پیاثرای سن مارک (سمت راست) و پل آکادمیا در ساحل شمال گرانده کانال قرار دارند. برای بررسی محل این فضاها به شکل ۵-۳۴ رجوع شود.

